

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

สารนิพนธ์
ของ
พระราชพล โอพาศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
กันยายน 2552

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

สารนิพนธ์
ของ
พระราชพล โอพาศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
กันยายน 2552

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

บทคัดย่อ

ของ

พระราชพล โอพาศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

กันยายน 2552

พระราชพล โอพาศรี. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการ ควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

ในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .08 และแบบวัดความมีวินัยในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น .95 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ t-test dependent ผลของการวิจัยปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS' SOCIAL STUDIES
ACHIEVEMENT AND SELF-DISCIPLINE USING THE CASE STUDY TECHNIQUE

AN ABSTRACT

BY

PRA RATCHAPHOL OPHASRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

September 2009

Pra Ratchaphol Ophasri. (2009). *A Study of Mathayom Suksa III Students' Social Studies Achievement and Self-Discipline Using the Case Study Technique*. Master's Project, M.Ed.(Secondary Education). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Chutima Watthanakiri.

This research aims to study the achievement Learning in social studies and self-disciplined.3-year secondary school students with learning management techniques, case study examples.

A sample of 30 Mathayom Suksa III Students of Chaichaimpleewittayakhom school. Phasicharoen district Bangkok in the second semester of the 2008 academic year.Through simple random group (Cluster Random Sampling) time trial in 12 hours.

To do this test. Research trial One Group Pretest-Posttest Design tools are used in research. Test Measurement bronze Learning social studies. Value .08 and a confidence measure is self-discipline. Value .95 confidence data analysis using statistical t-test dependent.

The results of research showing that.

1. Learning social studies achievement of students with learning management techniques, case study examples. After high school than before school. Are statistically significant at .01.

2. Is self-discipline of students with learning management techniques, case study examples. After high school than before school. Are statistically significant at .01.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และควมามีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

สารนิพนธ์
ของ
พระราชพล ไอพาศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
กันยายน 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และควมมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ของ พระรัชพล
โอพาศรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ.2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ และได้รับความปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนศิริ ประธานที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง ที่เป็นกรรมการสอบปากเปล่า ที่ให้ความรู้ แนวคิด และคำแนะนำในการ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่มีคุณค่าเพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณด้วยความเคารพอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม คณาจารย์ และเจริญพรขอบใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,4 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม ที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งเพื่อนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา ตลอดจนทุกท่านที่ให้งกำลังใจ ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือจนทำให้การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใดๆที่พึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศกุศลให้โยมตาและโยม ยาย บุญคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระรัชพล โอพาศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง..	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง.....	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การดำเนินการทดลอง.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	57
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	57
สมมติฐานในการวิจัย.....	57
วิธีการดำเนินการวิจัย	57
สรุปผลการวิจัย.....	59

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	61
 บรรณานุกรม.....	 62
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก.....	71
ภาคผนวก ข.....	95
ภาคผนวก ค.....	105
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 107

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	38
2 แบบแผนการวิจัย.....	50
3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง.....	56
4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง.....	57
5 แสดงค่าความยากง่าย(p)และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา.....	87
6 คุณภาพเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความมีวินัยในตนเอง.....	89
7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) หลังเรียน(Posttest).....	91
8 คะแนนแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) หลังเรียน(Posttest).....	92

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง.....	21
2	แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา.....	46

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ บทบาทและความใกล้ชิดของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นแบบอย่างที่ดีงามทางคุณธรรมและจริยธรรมได้ขาดหายไป เพราะมีแนวโน้มแข่งขันกันด้านวัตถุนิยม ดังนั้นจริยธรรมที่ดีงาม เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีระเบียบวินัย จึงถูกละเลยในเด็กวัยรุ่นยุคปัจจุบัน เพราะถูกมอมเมาโดยสื่อต่างๆ ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ โดยไม่สนใจว่าพฤติกรรมหรือว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไร สืบเนื่องมาจากจิตสำนึกขาดความมีวินัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้แก่ ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการขาดวินัยทางสังคม การที่บุคคลจะมีวินัยทางสังคมได้นั้นจะต้องมีวินัยในตนเองก่อน เพราะวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537:5) ที่กล่าวว่าความมีวินัยเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญบุคคลจำเป็นต้องมีในตัวทุกคน หากไม่ได้รับการฝึกหรือปล่อยปละละเลยก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นอย่างมากมาย ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ตลอดจนนำความเสียหายมาสู่ประเทศชาติในที่สุดความมีวินัยจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝัง โดยเริ่มจากที่บ้าน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความมีวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้ด้วยการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติตนตามบทบาทของสมาชิกในสังคมที่ตนต้องรับผิดชอบและเป็นคนดีของสังคม เพราะเป็นเป้าหมายของการศึกษาที่แท้จริง คือการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2537:5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง 2545) ในมาตรา 6 กำหนดลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ว่าให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต... การสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียนที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเหล่านี้ได้แก่ การมาโรงเรียนสาย ขาดเรียนบ่อย คุยกันหรือเล่นกัน ลุกจากที่นั่ง ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย หรือละเลยไม่เอาใจใส่การเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นปัญหารบกวนกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถดำเนินไปใน

ทิศทางที่พึงประสงค์ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในชั้นเรียนเช่นนี้เกิดขึ้นมาเป็นเวลาช้านาน (ดวงแข ณ สงขลา. 2535:2)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นแผนที่ได้ัญเชิญแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักความสมดุล ความพอดี สร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย... (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545:3-8) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่ได้เน้นถึงการพัฒนาเยาวชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพแรงงานให้สูงขึ้น ทั้งการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ แก้ปัญหา ตัดสินใจ ทำงานเป็นทีม มีจริยธรรมและมีวินัยในการทำงาน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความคาดหวังนั้นจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักหน้าที่ รู้จักพัฒนาตน พัฒนาสังคม (อรพรรณ พรสีมา. 2543:30) และก่อให้เกิดลักษณะนิสัยและคุณธรรมจริยธรรมที่ดี จึงเกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาโดยนำวิธีสอนที่เน้นตัวนักเรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถสร้างควมมีคุณภาพที่ดี ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (โสภณ โสมติ. 2534:11) ดังนั้นการจัดการศึกษาควรนำรูปแบบการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมาใช้ เพื่อฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้มีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นการสร้างวินัยในตนเองให้เต็มตามศักยภาพแห่งตน

การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างของคริสโตเฟอร์ ซี แลงเดล (Christopher C. Langdell) ที่ฝึกให้นักเรียนได้วิเคราะห์ วิจารณ์ นำไปสู่การตัดสินใจ สรุปปัญหา ภายในทีม กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้สมาชิกเกิดควมมีวินัยในตนเอง และยังส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530:24) นอกจากนี้การสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบกรณีตัวอย่างยังช่วยเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากผู้สอนมาเป็นผู้กระตุ้นนักเรียนให้ใช้ความคิดและมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด จากการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิธีการนี้ทำให้นักเรียนทราบถึงความถูกต้องหรือแตกต่างกับนักเรียนคนอื่นๆ อย่างไร (ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. 2532:4) การมีปฏิสัมพันธ์กันและการให้ความร่วมมือกัน ก่อให้เกิดควมมีวินัยในตนเองในขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะทดลองสอนเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
2. เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสาระอื่นนำไปใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากจาก 4 ห้องเรียน เลือกมา 1 ห้องเรียน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 1 ชั่วโมง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 1 ชั่วโมง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ม.1 – ม.3) เรื่องหลักธรรมนำชีวิต ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

- เรื่องไตรลักษณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

- เรื่องกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

- เรื่องมรรค 8

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

- เรื่องสัปปุริสธรรม 7

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

- เรื่องปัญญา 3

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศึกษา

4.2.2 ความมีวินัยในตนเอง

นียมคำศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หมายถึง การสอนที่นำเหตุการณ์ต่างๆ หรือสภาพปัญหาที่เกิดรอบตัวนักเรียน และคล้ายคลึงกับชีวิตมาดัดแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างในการ แสดงความคิดเห็น ผีวิเคราะห์ วิจารณ์ อภิปราย และนำไปสู่การตัดสินใจหาข้อสรุปของปัญหาอย่าง มีเหตุผล โดยให้นักเรียนคิดร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย มีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นเตรียม

1.1 เร้าความสนใจนำเข้าสู่บทเรียน ครุณาสื่อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชา โดยเสนอภาพ ชาวจากหนังสือพิมพ์ โดยใช้สื่อแผ่นใส วีดิโอซีดี และเพาเวอร์พอยท์ (I C T) เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน ตอบสนองต่อการเรียนรู้ดังนี้

1.1.1 ใช้คำถามให้เกิดแนวคิดในเนื้อหาวิชาโดยให้นักเรียนใช้ความรู้และ ประสบการณ์เดิมในการตอบคำถาม

1.1.2 สุ่มนักเรียนเป็นตัวแทนตอบคำถาม จำนวน 2-3 คน

1.1.3 ครูสรุปคำตอบของนักเรียนเพื่อให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้อง

1.2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

1.3 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน ใช้วิธีแบ่งเป็นกลุ่มโดยการจับฉลาก โดยให้ แต่ละกลุ่มเลือกประธานเลขานุการ และกรรมการตามที่ภายในกลุ่มพิจารณาคัดเลือกกัน หลังจากนั้น ประธานของแต่ละกลุ่มรับเอกสารประกอบการสอน เช่น บัตรกำหนดงาน ใบความรู้ กรณีตัวอย่าง ใบงาน แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม และบัตรเฉลย แล้วร่วมกันศึกษาเอกสารต่างๆ โดยประธานกลุ่ม ประสานงานและให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่มตน

ขั้นวิเคราะห์

1.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมสมองอภิปรายประเด็นคำถามจากบัตรกำหนดงาน แล้วรวบรวมข้อมูลจากเอกสารใบความรู้ ประสบการณ์เดิม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เพื่อพิจารณาคำตอบและเตรียมการสรุปลงในเอกสารใบงาน

ขั้นสรุป

1.5 ขั้นสรุป มีกิจกรรมดังนี้

1.5.1 ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานการตอบคำถามอย่างมีเหตุผลที่ครูกำหนดให้จากกิจกรรมใบงานกรณีตัวอย่าง และสรุปลงใน Mind Mapping

1.5.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดของนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นข้อสรุปของปัญหา

ขั้นประเมินผล

1.6 ขั้นประเมินผลมีกิจกรรมดังนี้

1.6.1 สังเกตจากทำงานกลุ่ม

1.6.2 การทำงานตามบัตรกำหนดงาน

1.6.3 การเสนอรายงานหน้าชั้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้เนื้อหาเรื่องหลักกรรมนำชีวิต โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้ในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

2.1 ความรู้-ความจำ หมายถึง ความรู้เฉพาะเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาเฉพาะ

2.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความ ตีความ ขยายความ และสรุปความเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่ได้รับรู้มา

2.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ หลักการไปประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมตามควรแก่กรณี

2.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว หลักการออกเป็นส่วนย่อย

3. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ปริมาณการกระทำพฤติกรรมตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ค่านิยมหรือสถานภาพบทบาทหน้าที่ของตนในสังคม ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบวัดความมีวินัย โดยให้ผู้ตอบระบุระดับการกระทำพฤติกรรมของตนตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของผู้ตอบ ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมสูง หมายความว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมความมีวินัยในระดับสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่า คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองที่ต้องการวัดในการทำวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมารยาทต่างๆ ในสังคมที่ตนเองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และก่อให้เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมอย่างเคร่งครัด

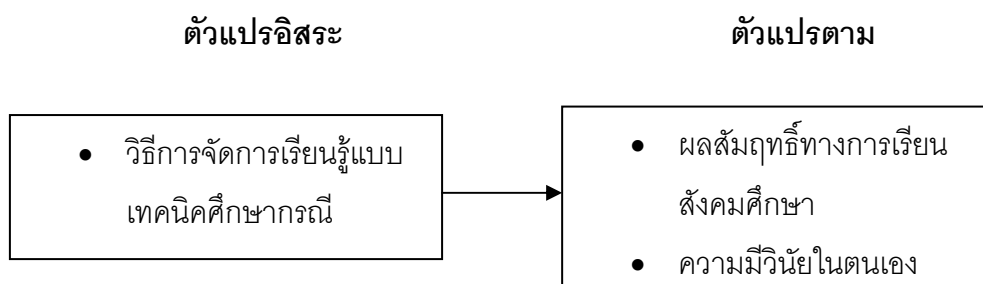
3.2 มีความรับผิดชอบ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด เนื่องจากตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือหน้าที่ที่สังคมกำหนดทั้งในเชิงกฎหมาย และเชิงคุณธรรม จริยธรรม

3.3 สามารถควบคุมตนเองได้ หมายถึง ประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของสังคมอย่างเคร่งครัด มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจกระทำหรือละเว้นการกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บนพื้นฐานของความถูกต้องทั้งเชิงกฎหมายและเชิงคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนค่านิยมที่ดีของสังคม ถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคใดๆ ก็ตาม ก็จะต้องมีความกล้าในการกระทำหรือละเว้นที่จะไม่กระทำต่อสิ่งนั้นได้อย่างมีเหตุผล

3.4 มีลักษณะการมุ่งอนาคต หมายถึง การยอมรับและประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนได้ มีการวางแผนหรือเตรียมการไว้ล่วงหน้าสำหรับอนาคตของตน ตลอดจนแนวทางสำหรับการเผชิญกับปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้อย่างเป็นระบบชัดเจน

3.5 ความมีเหตุผล หมายถึง บุคคลที่สามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งเหตุการณ์ที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ตามอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถประเมินเหตุผลและความสามารถของเขาเพื่อประกันความเชื่อ การกล่าวอ้าง และการปฏิบัติที่เหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมเนื้อหาหลายวิชา

จึงควรเข้าใจความหมายให้แจ่มชัดจากนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

จาโรลิเมค (Jarolimiek . 1967:4) ให้ความหมายว่า สังคมศึกษาเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม และกล่าวถึงวิธีที่มนุษย์จะใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการของตนในการดำรงชีวิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายว่าสังคมศึกษา หมายถึงหมวดวิชาที่ประกอบด้วยวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

โกวิท วรพิพัฒน์ (วิเชียร อำพนรักษ์. 2537:5 ; อ้างอิงจาก โกวิท วรพิพัฒน์.ม.ป.) กล่าวถึงวิชาสังคมศึกษาว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศในด้านการเตรียมคนให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม

เผด็จ กุลประดิษฐ์ (2540:7) ให้ความหมายว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆได้อย่างมีความสุข

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมและเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี สามารถจัดการให้ตนเองได้ดำรงชีพออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความสุข สืบทอดวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยในความเป็นสากลในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ได้อย่างภาคภูมิใจ

1.2 เป้าหมายในวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี สามารถจัดการให้ตนเองดำรงชีพอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความสุข สืบทอดวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีความเป็นสากล วิชาสังคมจึงมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กดังนี้

1. เป็นกระบวนการถ่ายทอดมรดกสังคม(Socialization) กล่าวคือต้องการให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ทางสังคม เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ การจัดระบบขององค์การต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

2. การนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันคือการมุ่งศึกษาให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ต่างๆที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เช่น การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การปรุงแต่งชีวิตให้ดีขึ้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง เป็นต้น

3. เป็นการพัฒนาทักษะ ค่านิยม เจตคติ มุ่งฝึกฝนให้เยาวชนมีค่านิยมที่ดี เจตคติที่ดี มีความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม สร้างสรรค์ให้เป็นสังคมที่มีคุณค่าและการดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

4. เป็นการศึกษาให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้าใจระบบการเมืองการปกครอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ มีบทบาทการเมือง ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีพเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ช่วยพัฒนาประเทศหรือสังคมที่ตนอาศัยให้เจริญก้าวหน้า

5. ฝึกให้เป็นคนมีนิสัยใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ติดตามข่าวสารและสถานการณ์รอบๆตัว เพื่อให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์และทันโลก สามารถวิเคราะห์ข่าวสารและสถานการณ์ได้ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขในชีวิตประจำวัน

6. ฝึกให้เป็นคนมีศรัทธาและยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ การยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาจะช่วยให้ชีวิตมีแต่ความสงบสุข มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุมีผล ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย และพัฒนาไม่หยุดยั้ง

จากเป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า วิชาสังคมศึกษามุ่งให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ฝึกฝนให้มีค่านิยมเจตคติที่ดี ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.3 ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

การเรียนการสอนสังคมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของนักเรียนเพราะการสอนสังคมศึกษานั้น เป็นการทำให้บุคคลสามารถเข้ามามีบทบาทในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการให้เด็กอยู่ในสังคมได้นั้น จำเป็นต้องจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในทุกวิชา หัวใจของวิชาสังคมศึกษา คือ คน ความมุ่งหมายของวิชานี้คือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าดำรงชีวิตอย่างไรให้มี

ความสุขได้ทั้งในครอบครัวตนเอง ในชุมชน ในประเทศ ในโลก เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว (สุนทร สุนันท์ชัย. 2514:10-4) นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่ว่า ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมจึงเน้นหนักให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของให้เป็นพลเมืองดีมี คุณภาพของประเทศชาติ (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2526 :1) นอกจากนี้ วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542:4-6) กล่าวถึงว่าวิชาสังคมศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมศาสตร์ ที่ได้เลือกสรรเนื้อหาวิชาศาสตร์ทุกแขนง ในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องมาจัดเป็นรายวิชา เพื่อให้ศึกษาเล่าเรียนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาโดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น ดังนั้นในการ จัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาควรสนับสนุนไปในแนวทางเดียวกันคือ มีลักษณะเป็นบูรณาการใน กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และวิชาอื่นๆอยู่ตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาประมวลได้ว่าวิชาสังคมศึกษามีความสำคัญมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เจตคติ ค่านิยม มีบุคลิกประชาธิปไตย และ ทักษะของพลเมืองดีทางสังคมที่จะขาดเสียไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นวิชาที่ต้องกำหนดหรือบังคับให้ผู้เรียน ในโรงเรียนโดยทั่วไปและเป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกตามความสนใจ เพื่อความเป็นไปของสังคมที่ ต้องการสมาชิกที่ดี ช่วยให้สังคมอยู่ดี มีสุข

1.4 ขอบข่ายวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษา คือวิชาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบใน เบื้องต้น เป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในเขตพื้นที่และวัฒนธรรมโดยศึกษา ทั้งอดีตปัจจุบันและอนาคต ช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อให้มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมกิจกรรมต่างๆได้

ราฟ(Ralph. 1960:1-2) กล่าวว่า สังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์ ที่เลือกเฟ้นมาเพื่อใช้ในการสอนผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนมากได้ เนื้อหามาจากสังคมศาสตร์ คือ

1. ประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องอดีตของมนุษย์
2. ภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับแผ่นดินที่อยู่อาศัย
3. หน้าที่พลเมือง เป็นการศึกษาเรื่องสิทธิและหน้าที่ของมนุษย์
4. สังคมวิทยา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันของมนุษย์และกระบวนการทางสังคม
5. มานุษยวิทยา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลุ่มชน
6. เศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลผลิต การแจกจ่าย การใช้สิ่งมีค่าในการ

แลกเปลี่ยนและปรากฏการณ์ทางสังคมอันเกิดจากกิจกรรมดังกล่าว

วีเชียร อัมพณักรัศ. (2537:15) อ้างจากเวสเลย์ (Wesley) ที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาเป็นผลรวมที่ได้มาจากเนื้อหาในวิชาสังคมศาสตร์ คือ ผลรวมของวิชามานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยา

สวัสต์ สุวรรณอักษร (2534:196) กล่าวถึง สังคมศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้พัฒนาทักษะความสามารถอันจำเป็นในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งในการเตรียมหรือพัฒนาคน ให้เป็นพลเมืองดีหรือเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่างๆคือ

1. ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่นักเรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ปรัชญาและศาสนา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้นในลักษณะบูรณาการ

2. ด้านทักษะกระบวนการ นักเรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆเช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม

3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่นรู้จักฟังตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยเห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์

สรุปได้ว่าขอบข่ายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาเรื่องของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้พัฒนาทักษะความสามารถอันจำเป็นในการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติและค่านิยม โดยบูรณาการทุกสาระเข้าด้วยกัน

1.5 กระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษานั้นมีอยู่มากมาย ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ซึ่งวิธีการสอนแบบต่างๆจำเป็นต้องจำแนกตามเป้าหมายและอาจผสมผสานวิธีการสอนอื่นๆเพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งในการสอนแต่ละครั้งอาจใช้วิธีสอนหลายวิธีประกอบกันได้ ขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ครั้งนั้นว่าต้องการอะไร วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542:88-89) ได้กล่าวถึงวิธีสอนสังคมที่เน้นการพัฒนานักเรียนออกเป็น 3 ด้าน คือ การสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด การสอนเพื่อพัฒนาเจตคติและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความคิด ซึ่งเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความคิดดังนี้

1. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem – solving) การสอนโดยวิธีนี้นักเรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการถกเถียงปัญหาต่างๆ ในกลุ่มย่อยเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เป็นประเด็นอยู่ ครูเป็นเพียงผู้ควบคุมและแนะนำ โดยมีจุดมุ่งหมายเตรียมตัวนักเรียนให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ดี ในการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา ได้ส่งเสริมการคิดค้นและมีทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆซึ่งต้องประสบอยู่เสมอในชีวิต ทำให้สามารถช่วยตนเองได้และค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในทางวิชาการโดยอาศัยเหตุผล

2. วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry method) หมายถึงการสอนที่เป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้ หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยครูตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้เองและสามารถนำการแก้ปัญหานั้นมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3. วิธีการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) เป็นการเรียนการสอนอีกแบบหนึ่งคือสอนตามเอกัตภาพ ครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วนร่วมการรับผิดชอบ การเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เอง ด้วยการลงมือศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติด้วยตนเอง

4. วิธีสอนแบบบูรณาการ (Integration) เป็นการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่มีลักษณะผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้และเนื้อหาวิชาต่างๆที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5. วิธีสอนแบบใช้คำถาม (Questioning method) เป็นวิธีสอนที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของนักเรียนเพราะการป้อนคำถามจะทำให้ให้นักเรียนฝึกการใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์

6. วิธีสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง (Case study techniques) หมายถึงการนำเรื่องราวหรือสภาพปัญหาในชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและนำมาผูกเรื่องเป็นตัวอย่างให้นักเรียนศึกษา

7. วิธีสอนแบบซินดิเคท (Syndicate method) หมายถึงวิธีสอนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อศึกษากรณีตัวอย่างร่วมกัน มีการอภิปรายคำถามที่ตั้งไว้ในใบงานแล้วตอบคำถามหาข้อสรุป

ในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษาสังคมไทยต้องการคนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินประเมินค่าเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมมีความรู้ทั้งหลักการและทักษะปฏิบัติที่มีมาตรฐานสูงเทียบเท่าสากล มีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติ ดังนั้นมิติใหม่ของการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญ 4 ประการคือ(วันเพ็ญ วรณโกมล. 2542:19-22)

1. การเรียนรู้ของนักเรียนต้องบูรณาการ

2. การจัดการเรียนการสอน โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.6 การประเมินผลวิชาสังคมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ(2520:178) ได้กำหนดการประเมินผลวิชาสังคมศึกษาแนวใหม่ให้มีการวัดเจตคติ และความสามารถเชิงพฤติกรรมอื่นๆ ไม่ได้วัดความรู้แต่อย่างเดียว วิธีการวัดทำได้หลายวิธี เช่น

1. การสังเกต สังเกตจากความประพฤติการเล่น การทำงานร่วมกับเพื่อน การรักษาสาธารณสมบัติ การไม่ดูดาบในการทำงาน การแสดงออกทางความคิด ความรับผิดชอบและความสำเร็จในการทำงาน
2. การตรวจผลงานในภาคปฏิบัติ การทำแผนที่แผนผัง ภาพจำลอง การรายงาน การตรวจสอบจดงาน และกิจกรรมทุกอย่างในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
3. การสัมภาษณ์เมื่อจบเรื่อง หรือกิจกรรมหนึ่งๆโดยใช้วิธีซักถามเพื่อวัดความรู้ วัดความเข้าใจ เจตคติ ความคิดเห็นและการประเมินตนเอง
4. การทดสอบด้วยการตั้งคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่เรียนไปแล้วในระยะหนึ่งๆให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รู้จักการเรียนรู้ การค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ซึ่งต้องอาศัยวิธีสอนที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยสนใจนำวิธีการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างมาใช้ในการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

2.1 ประวัติความเป็นมา

การใช้กรณีตัวอย่างในการเรียนการสอนเริ่มขึ้นที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดในปี ค.ศ. 1869 – 1870 โดยคริสโตเฟอร์ ซี แลงเดล (Christopher C. Langdell) นำไปสอนกับนักศึกษาวิชากฎหมาย และต่อมามีการแพทย์นำเอาเทคนิคการสอนแบบนี้ไปใช้ในศตวรรษที่ 19 (กาญจนา เกียรติประวัติ. ม.ป.ป.:134)

2.2 ความหมายของกรณีตัวอย่าง

อัลญลีย์ เครือคำขาว (2540:14) กล่าวว่า การนำเรื่องราวหรือสภาพปัญหาในชีวิตจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และนำมาผูกเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษากรณีตัวอย่างต้องเหมาะสมกับผู้เรียน มีคุณค่า คุณธรรม จริยธรรม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542:33) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการสอนซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงๆ มาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนให้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหาที่นั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

พิศนา แหมมณี (2543:75) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ฤทัยวรรณ คงชาติ (2544:37) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาตอบคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของกรณีตัวอย่างดังกล่าว สรุปได้ว่า กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการสอนที่ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงหรือเรื่องที่สมมติขึ้นมาใช้เป็นกรณีตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา และอภิปรายร่วมกันเพื่อฝึกฝนหาทางแก้ปัญหา โดยแทรกข้อคิดที่สอดคล้องกับเนื้อหาจริยธรรม การมีวินัยในตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษากรณีตัวอย่าง

ฉันทนา ภาคบังกช (ม.ป.ป.:1) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการนำกรณีตัวอย่างมาให้ผู้เรียนศึกษา ดังนี้

1. เพื่อฝึกการวิเคราะห์และแยกแยะประเด็นปัญหา
2. เพื่อให้รู้จักการตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผล
3. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกับกลุ่ม

4. เพื่อฝึกและให้โอกาสผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ความรู้สึก และเจตคติ ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่าการใช้กรณีตัวอย่างมีจุดมุ่งหมายคือเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ ตัดสินใจ การแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ศึกษา

2.4 ประเภทของกรณีตัวอย่าง

ฉันทนา ภาคบงกช (ม.ป.ป.:1) ทิศนา แหมมณี (2527:111) และสมพงษ์ จิตระดับ (2527:188-189) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกรณีตัวอย่างไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

1. เรื่องเล่า
2. เรื่องสั้น
3. ข่าวหนังสือพิมพ์
4. เรื่องยาวตัดต่อ
5. บทสนทนาหรือคำพูด
6. รูปภาพซึ่งต่อเนื่องเป็นเรื่องราว

นอกจากนี้ กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป.:134) กล่าวว่า โดยปกติกรณีตัวอย่างมักจะเป็น เอกสาร แต่ภาพยนตร์ รูปภาพ การแสดงบทบาทสมมติ และการทดลองต่างๆ ก็นำมาใช้เป็นกรณี ตัวอย่างได้

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534:15) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน พอจะแบ่งออกอย่างกว้างๆ ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. กรณีตัวอย่างที่เป็นเรื่องจริง (Real Case) เป็นกรณีตัวอย่างที่เขียนขึ้นมาจากข้อมูลที่ผู้เขียนได้รวบรวมด้วยตนเอง

2. กรณีตัวอย่างที่ไม่เป็นจริงหรือเพ้อฝัน (Armchair Case) เป็นกรณีตัวอย่างที่ผู้เขียนนิพนธ์ภาพหรือวาดภาพขึ้นเอง ไม่ได้เขียนจากข้อมูลที่รวบรวมมาแต่เป็นการจินตนาการขึ้นมาเอง หรือด้วยการประมวลเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาที่พบเห็นมาบ้าง แล้วปะติดปะต่อสร้างขึ้นมาให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง กรณีตัวอย่างประเภทนี้ค่อนข้างเขียนยาก ผู้เขียนต้องมีประสบการณ์และความสามารถพอสมควร

สรุปได้ว่า กรณีตัวอย่างมี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ กรณีตัวอย่างที่เป็นจริง คือเรื่องราวที่เขียนขึ้นจากเหตุการณ์ที่เป็นจริง และกรณีตัวอย่างที่ผู้เขียนประมวลเหตุการณ์ได้จากการศึกษารวบรวมแล้วปะติดปะต่อสร้างขึ้นมาให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

2.5 องค์ประกอบของการศึกษากรณีตัวอย่าง

การศึกษาคำกรณตัวอย่างให้ได้ผลดีนั้นต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (ชูศักดิ์สิงห์อุดร. 2532:11)

1. การอภิปรายเป็นเทคนิคที่มีคุณค่าที่สุดอย่างหนึ่ง ที่จะนำไปใช้ในการจัดกลุ่มแบบประชาธิปไตย การอภิปรายยังเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจในเรื่องเป้าหมาย การวางแผน และการประเมิน ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกัน ยอมรับและเคารพสิทธิของผู้อื่น การอภิปรายจึงเป็นเทคนิคที่สำคัญต่อการเรียน (นาตยา ภัทรแสงไทย. 2525:281)

สำหรับการศึกษาคำกรณตัวอย่างนั้น ควรจะเป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยซึ่งแบ่งผู้เรียนแยกย้ายกันไปอภิปรายตามหัวข้อที่ผู้สอนกำหนดขึ้น แต่ละกลุ่มจะมีประธานและเลขานุการเป็นผู้บันทึกสาระสำคัญของการอภิปรายจุดประสงค์ของการอภิปรายรายกลุ่มย่อย คือต้องการให้สมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นกัน โดยมีบรรยากาศเป็นกันเองและสมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ (ศรีวรรณ มากชู. 2525:165-166)

2. การรวบรวมข้อมูล และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนาก่อตั้งคำถามและให้ทุกคนมีส่วนร่วม การตั้งใจฟังนับว่าเป็นการร่วมมือ แต่ในขณะที่จะมีการอภิปรายนั้นควรมีการเตรียมกับผู้เรียนให้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะอภิปรายล่วงหน้า จะทำให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ดี

3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุปผล นับว่าเป็นความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย แต่กรณีที่ไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนี้ได้จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นข้อยุติ

เมื่อสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้อภิปรายกลุ่มเสร็จแล้ว ควรอภิปรายร่วมกับผู้เรียนทั้งชั้นอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาข้อสรุปเป็นหลักการ

2.6 การสร้างกรณีตัวอย่าง

การสร้างกรณีตัวอย่างขึ้นนั้น ครูผู้สอนจะต้องตื่นตัวกระตือรือร้นต่อข่าวสาร ความเคลื่อนไหวรู้จักสังเกต และหากรณีต่างๆ อย่างมีหลักเกณฑ์และสามารถปรับเหตุการณ์เหล่านั้นให้

สอดคล้องกับเนื้อหาทางจริยธรรม ตรงกับวัย และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน ครูสามารถมีแนวทางในการสร้างกรณีตัวอย่าง ดังนี้ (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530:83-84)

1. เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม กรณีตัวอย่างไม่ควรเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเอง หรือเขียนจากจินตนาการ โดยสมมติให้เกิดขึ้นตามความต้องการการใช้บุคคล เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อม ควรเป็นจริงด้วย
2. เป็นเรื่องที่ยังหาข้อยุติหรือข้อสรุปไม่ได้ มีประเด็นที่ต้องใช้ความคิดของบุคคลหลายๆ ฝ่าย ทางเลือกของความคิดเห็นหรือคำตอบมีแนวทางและเปิดกว้าง การตัดสินใจกระทำได้หลายทาง เพื่อจะพิจารณาว่าทางใดเหมาะสมที่สุด กรณีตัวอย่างที่ไม่มีทางเลือกจะไม่ก่อให้เกิดความรู้
3. มีสาระน่าสนใจ สนุกสนาน แทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
4. ให้ข้อมูลต่างๆ อย่างเพียงพอในการกำหนดปัญหา หรือประเด็นในการคิดตัดสินใจ กรณีตัวอย่างไม่ควรยากเกินไปจนผู้เรียนไม่สามารถหาคำตอบได้ หรือง่ายเกินไปจนผู้เรียนไม่ต้องใช้สติปัญญาในการคิดมาก กรณีตัวอย่างที่ดีควรมีการแสดงทางเลือกในการตัดสินใจอย่างเด่นชัด
5. สอดคล้องกับเนื้อหาจริยธรรม เหมาะสมกับวัย และประสบการณ์ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา
6. ปรับเป็นกิจกรรมที่แสดงออกและเคลื่อนไหวได้กรณีตัวอย่างจะเป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการแสดงออก การรับรู้และปฏิสัมพันธ์
7. ท้ายสุดของกรณีตัวอย่างต้องมีคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

สรุปได้ว่า การสร้างกรณีตัวอย่างจะต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือเขียนจากจินตนาการ โดยแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับเนื้อหาจริยธรรม เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน โดยต้องมีประเด็นในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นด้วย

2.7 การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

เรจลักษ์ โรจนพันธ์ (2529:68-69) กล่าวถึงการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ ทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. เป็นคำพูดหรือข้อเสนอแนะโดยการเล่าให้ฟังหรือเปิดเทปอัดเสียง
2. เป็นลายลักษณ์อักษร หรือภาพ เช่น ข้อเขียน จดหมายเหตุ หรือรายงาน แผนภูมิ แผนที่ ภาพยนตร์ สไลด์

3. เป็นงาน เช่น การปฏิบัติงานของหน่วยงาน องค์การที่กำลังดำเนินอยู่ ในกรณีนี้ผู้ศึกษาต้องไปศึกษาที่หน่วยงานนั้นด้วยกัน ในรูปแบบของความเรียง ตาราง แผนภูมิ รูปภาพ เป็นต้น จะนำเสนอในรูปแบบใดก็ควรจะเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์การสอนและระยะเวลาด้วย

วารี ธีระจิตร (2534:201) กล่าวถึงการนำการสอนกรณีตัวอย่างไปใช้ ครูควรใช้หลักในการปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์ว่าจะกำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดบ้าง แล้วกำหนดเนื้อหาให้ตรงตามจุดประสงค์นั้นๆ
2. คัดเลือกกรณีตัวอย่างที่เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาให้เหมาะกับผู้เรียน ในเรื่องความสนใจ ประสบการณ์ และวัยของผู้เรียน
3. สร้างกรณีตัวอย่าง อาจสร้างขึ้นเองโดยการสมมติเรื่องราวขึ้นมา หรือเลือกเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ หรือเรื่องจริงตามความเหมาะสม
4. สร้างประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ อภิปราย ถกเถียง เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาประเด็นปัญหานั้นๆ เพื่อประกอบการอภิปราย และสรุป

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2536:5-6) กล่าวว่า การนำกรณีตัวอย่างไปใช้ประกอบการสอนเรื่องที่น่ามาใช้เป็นกรณีในการเรียนนั้น ควรจะเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสภาพชุมชน โรงเรียน หรือสถาบันนั้น ตั้งอยู่ในกรณีที่เป็นปัญหา ควรจะศึกษาว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุและทางแก้ควรจะมีกี่ทาง ทำได้อย่างไรบ้าง ให้ผู้อภิปรายทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่ทุกคนจะได้เรียนรู้ความคิดซึ่งกันและกัน ประสบการณ์จากการศึกษากรณีจะไม่มีทฤษฎีใดๆและจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอีกด้วย

สรุปได้ว่า การนำกรณีตัวอย่างไปใช้ในการเรียนการสอนสามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยอาจเป็นแผนภูมิ รูปภาพ การ์ตูน วิดิทัศน์ แผ่นใส เพื่อนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน

2.8 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกรณีตัวอย่าง

ชูศักดิ์ สิงห์อุดร (2532:6-7) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนแนะนำวิธีการศึกษากรณีตัวอย่าง และแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม
2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ให้กรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษา
3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย ระดมพลังสมอง รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างที่ศึกษา
4. ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุป
5. ขั้นประเมินผลผู้เรียนตอบปัญหาที่กำหนดให้จากกรณีตัวอย่าง

พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2535:7-8) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณิตัวอย่างดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ผู้สอนแนะนำวิธีการศึกษากรณิตัวอย่าง การค้นคว้า และการอภิปรายภายในกลุ่ม
2. ขั้นตอนการสอน
 - 2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนนำสื่อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง เช่น รูปภาพ ข่าว หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่นๆ มาสนทนาซักถามปัญหา
 - 2.2 ขั้นเสนอกรณิตัวอย่าง ผู้สอนให้กรณิตัวอย่างผู้เรียนศึกษา
3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมสมอง อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณิตัวอย่าง
4. ขั้นเสนอผลงาน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเสนอผลงาน และให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ มีโอกาสซักถามข้อสงสัย
5. ขั้นสรุปผล ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวทางปฏิบัติที่ดีในการแก้ปัญหา
สรุปได้ว่าขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคศึกษาแบบกรณิตัวอย่างผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ดังนี้

ขั้นเตรียม

- 1.1 เร้าความสนใจนำเข้าสู่บทเรียน ครูนำสื่อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชา โดยเสนอภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ โดยใช้สื่อแผ่นใส วีดิโอซีดี และเพาเวอร์พอยท์ (I C T) เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตอบสนองต่อการเรียนรู้ดังนี้
 - 1.1.1 ใช้คำถามให้เกิดแนวคิดในเนื้อหาวิชาโดยให้นักเรียนใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมในการตอบคำถาม
 - 1.1.2 สุ่มนักเรียนเป็นตัวแทนตอบคำถาม จำนวน 2-3 คน
 - 1.1.3 ครูสรุปคำตอบของนักเรียนเพื่อให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้อง
- 1.2 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

1.3 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน ใช้วิธีแบ่งเป็นกลุ่มโดยการจับฉลาก โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานเลขานุการ และกรรมการตามที่ภายในกลุ่มพิจารณาคัดเลือกกัน หลังจากนั้นประธานของแต่ละกลุ่มรับเอกสารประกอบการสอน เช่น บัตรกำหนดงาน ใบความรู้ กรณีตัวอย่าง ใบงาน แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม และบัตรเฉลย แล้วร่วมกันศึกษาเอกสารต่างๆ โดยประธานกลุ่มประสานงานและให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่มตน

ขั้นวิเคราะห์

1.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมสมองอภิปรายประเด็นคำถามจากบัตรกำหนดงาน แล้วรวบรวมข้อมูลจากเอกสารใบความรู้ ประสพการณ์เดิม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เพื่อพิจารณาหาแนวคำตอบและเตรียมการสรุปลงในเอกสารใบงาน

ขั้นสรุป

1.5 ขั้นสรุป มีกิจกรรมดังนี้

1.5.1 ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานการตอบคำถามอย่างมีเหตุผลที่ครูกำหนดให้จากกิจกรรมใบงานกรณีตัวอย่าง และสรุปลงใน Mind Mapping

1.5.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดของนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นข้อสรุปของปัญหา

ขั้นประเมินผล

1.6 ขั้นประเมินผลมีกิจกรรมดังนี้

1.6.1 สังเกตจากทำงานกลุ่ม

1.6.2 การทำงานตามบัตรกำหนดงาน

1.6.3 การเสนอรายงานหน้าชั้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study Techniques) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

2.9 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษากรณีตัวอย่าง

เอ็ดจ์ และ โคลแมน (Edge; Coleman.1982:6-9) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างละเอียดรอบคอบ และคิดได้อย่างชัดเจน ถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่ยากซับซ้อน เป็นสถานการณ์ที่น่าสงสัยหรือคลุมเครือก็ตาม
2. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นกลไกในการวางแผนปฏิบัติอย่างมีเหตุผลถูกต้อง และมีลักษณะสร้างสรรค์
3. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือประยุกต์การวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ เมื่อกรณีตัวอย่างเป็นปัญหาตัวเลขการเงินและสัดส่วน เป็นต้น
4. ผู้เรียนสามารถที่จะแยกแยะข้อมูลที่มีความสำคัญ สามารถระบุวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข
5. ผู้เรียนสามารถที่จะชี้ข้อมูลที่สำคัญที่ขาดหายไป ที่ใช้สำหรับการวางแผนปฏิบัติและการตัดสินใจ
6. ผู้เรียนสามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจด้วยปากเปล่าจากการแสดงความคิดเห็นและอภิปราย
7. ผู้เรียนสามารถเขียนตามเรื่องได้อย่างกระชับและชัดเจน สามารถที่จะเขียนรายงานได้อย่างมีน้ำหนักและสนใจ
8. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือ และเป็นเครื่องชี้แนะที่จะเพิ่มพูนความสามารถ
9. ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขรอบคอบ และมีวุฒิภาวะในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจกิจกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น

ทิสนา แชมมณี (2536:27) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างเคร่งครัด
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีตัวอย่างต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงมาใช้ในชีวิตจริง
3. ช่วยให้การเรียนมีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย รู้จักการแยกแยะปัญหาที่มีความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและนำมาใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่าประโยชน์ที่ได้จากการศึกษากรณีตัวอย่าง คือผู้เรียนได้เรียนอย่างพิจารณาข้อมูล ทำให้ได้คิด ได้แยกแยะข้อมูล ได้หาเหตุผล ได้สรุป มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันจากการทำงานเป็นกลุ่ม

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง งานวิจัยในประเทศ

ชูศักดิ์ สิงห์อุดร (2532:70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2535:82-83) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเทคนิคการสอนแบบกรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญชลี เครือคำขาว (2540:111-112) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเพราะผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้สัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงทำให้ผู้เรียนสามารถร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา และเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากการมีวินัยในตนเองและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

3.1 ความหมายของวินัยในตนเอง

โครว์ และ โครว์ (Crow ;Crow.1962:106) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่าวินัยในปัจจุบันหมายถึง การให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือไม่ได้มุ่งแต่เพียงให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่างๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาในการควบคุมตนเอง นอกจากนั้น ยังกล่าวต่อไปว่า

ถ้าหากเราทำให้เด็กมีอำนาจมีความรับผิดชอบแต่ด้วยตัวมันเอง และแนะนำให้เขาได้ใช้อำนาจหรือเสรีภาพนั้นอย่างฉลาด จะช่วยให้เขาสามารถพัฒนาการควบคุมตนเองได้ดีกว่าการบังคับจากผู้อื่น นอกจากนี้ เซเวียคอฟ และ ฟริทซ์ (Sheviakov;Fritz.1955:8-14) และออสซูเบล (Ausubel.1965:189-190) มีความเห็นตรงกันว่า ประสาทของวินัยที่ควรปลูกฝังในเด็กควรจะเป็นวินัยในตนเองที่มีรากฐานมาจากการควบคุมดูแลที่เหมาะสม

วินัยในตนเอง เป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ ที่นิยามได้ยาก ได้มีผู้พยายามให้ความหมายไว้หลายท่าน คือ

อิงลิช และ อิงลิช (English;English.1958:487) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเอง ควบคุมหรือบังคับตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเองหรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กู๊ด (Good.1959:176) ได้กล่าวถึง วินัยในตนเองว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (Vincent.1961:42-43) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึงการที่บุคคลไม่ทำการใดๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลนั้นกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการ และสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

กู๊ด (ยุพดี เตชะอังสุ.2525:16;อ้างอิงจาก Good.1959:176) กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า เป็นการบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึง บังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (ยูปตี เตชะอังสุร. 2525:16;อ้างอิงจาก Vincent.1961:42-43) ให้ความหมายของ วินัยในตนเองว่า หมายถึงการที่บุคคลไม่ทำอะไรๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว และสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่ยอมทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524:2-3) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของ บุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเองเมื่อตนทำดี และลงโทษตนเองเมื่อตนทำชั่ว ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการควบคุม หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

กาญจนา มีพลัง (2532:9) กล่าวว่า ความมีวินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถในการ ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการ และระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเกิด จากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง อันจะก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและต่อสังคม

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541:7) ได้กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของ บุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความ เจริญแก่ตนและผู้อื่น ได้แก่ การตรงต่อเวลา การรักษาคำพูด มีเหตุผล และมีความซื่อสัตย์

จากเอกสารต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของ บุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตาม กฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ ลักษณะของบุคคลที่ มีวินัยในตนเอง

3.2 ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

บาร์ช (Baruch.1949:4-5) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
3. มีความรับผิดชอบ

ออซูเบล (Ausubel.1965:459-460) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. พึ่งตนเองได้
4. ควบคุมอารมณ์ได้

5. อุดทน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526:59-69) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองว่ามีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์
2. มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความรับผิดชอบสูง
5. มีความสามารถในการชะลอความต้องการ
6. สามารถคาดหวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลัง
7. มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

กาญจนา มีพลัง (2532:9) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความตั้งใจ
3. มีความอดทน
4. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
5. มีความซื่อสัตย์

พรพนทิพย์ พันทอง (2534:7) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความตรงต่อเวลา
4. ยอมรับการกระทำของตนเอง

ณัฐพร สตาภรณ์ (2540:32) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเองด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมจะมีลักษณะดังนี้

1. เชื่อมั่นในตนเอง
2. ยอมรับผิด
3. ตั้งใจจริง
4. เป็นผู้นำ
5. อดทน

จากคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองที่นักวิชาการดังกล่าวได้สรุปไว้พอจะสรุปคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองได้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ความมีวินัยในตนเองจะช่วยสร้างพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมารยาทต่างๆ ในสังคมที่ตนเองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และก่อให้เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมอย่างเคร่งครัด และเมื่อบุคคล ที่กระทำการใดถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของสังคม และเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ สมิท อาชวนิจุล (2533:92 – 94) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองคือ ความสามารถของบุคคลในการที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จในด้านการกล้าแสดงออก การพึ่งพาตนเอง การรู้จักนับถือตนเอง มีความคิดอ่านเป็นของตนเอง ไม่ตกเป็นทาสความคิดผู้อื่น มีความกล้าหาญ ไม่ท้อถอยเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สมิท (Smith. 1961:185) ที่ว่า ความมีวินัยในตนเองคือ ความพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง มีความขัดแย้งในตนเองน้อย มีความวิตกกังวลต่ำ มีความมั่นคงทางจิตใจและพึ่งตนเอง นอกจากนี้ วินัย ธรรมศิลป์ (2527,4 – 5) และ ทัดทิมา ระเบียบดี (2529:5) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. มีจิตใจมั่นคง
2. กล้าแสดงออก
3. มีความเป็นผู้เ็น
4. กล้าตัดสินใจ
5. กล้าเผชิญความจริง
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. การไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไร้เหตุผล
8. ความสามารถคิดสิ่งแปลกๆ ใหม่
9. ความรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน
10. ความเพียรพยายามเพื่อสู่เป้าหมาย
11. ความสามารถแก้ปัญหาได้

จากความหมายและพฤติกรรมลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเอง พอสรุปลักษณะพฤติกรรมของความเชื่อมั่นในตนเองได้ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง
2. การรู้จักนับถือตนเอง

3. การกล้าแสดงออกในการกระทำและความคิด
4. มีความคิดเป็นของตนเอง
5. มีความอดทนสูง
6. การพึ่งพาตนเอง
7. มีความมั่นคงทางจิตใจ
8. มีความเพียรพยายามในความสำเร็จ
9. มีความคิดสร้างสรรค์
10. มีความสามารถในการแก้ปัญหา
11. ไม่ตกเป็นทาสความคิดของผู้อื่น
12. มีความพึงพอใจในตนเอง
13. มีความเป็นผู้นำ
14. กล้าเผชิญกับปัญหาและความเป็นจริง
15. มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้ดี
16. กล้าตัดสินใจในทุกสถานการณ์

2. มีความรับผิดชอบ

ความมีวินัยในตนเองช่วยสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้ กล่าวคือ ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด เนื่องจากตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือหน้าที่ที่สังคมกำหนดทั้งในเชิงกฎหมาย และเชิงคุณธรรม จริยธรรม การที่บุคคลกระทำตามบทบาทหน้าที่อย่างเคร่งครัด ย่อมแสดงถึงพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบ ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2531:9) ได้นิยามความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ คือ หน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงสิทธิเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นนักศึกษามีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักศึกษาต้องมาเรียนหนังสือสม่ำเสมอ ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำหรือการกระทำตามสถานภาพของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540:70 – 71) ที่สรุปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น รู้จักหน้าที่ ตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติตนไปสู่ความเป็นพลเมืองดี การศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและปลูกฝังระเบียบวินัยให้แก่คนในชาติ การยอมรับเหตุผล กล้าแสดงออก กล้ารับผิดชอบ ยับยั้งชั่งใจและมีมัยยัสต์

2. ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เช่น ช่วยเสริมสร้างความสุขในสังคมการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การวางตัวอย่างให้เกิดริตซึ่งกันและกัน ความอดทน อดกลั้นสงบเสงี่ยม

3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นผลมาจากมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีมานะอดทน ไม่หะหลวมไม่ละเมิดประโยชน์ที่เป็นของสาธารณะ รวมทั้งหน้าที่เสียภาษี การรับราชการทหารและการใช้สิทธิเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ฟังก์และแฟกแนลล์ (Funk and Fagnall.1961:1073) ได้ให้นิยามลักษณะพฤติกรรมบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถจัดการกับการใช้จ่าย และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถถ่วงน้ำหนักข้อตกลงตามที่ตั้งไว้ในอุดมคติ กฎของศีลธรรมและหลักธรรมอีกด้วย นกอดล ภวนะวิเชียร (2540:70 – 71) ได้สรุปคุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ คือ
 - 1.1 รับรู้ต่อสิ่งที่กระทำ
 - 1.2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตนต้องทำ
 - 1.3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่
 - 1.4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ
2. ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรม ดังนี้
 - 2.1 สม่ครใจทำหน้าที่
 - 2.2 ควบคุมตนเองได้
3. ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3.1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3.2 มีระเบียบวินัย
 - 3.3 มีความซื่อสัตย์
 - 3.4 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 3.5 มีสติ
4. ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริมคือ
 - 4.1 มีความอดทน

4.2 มีความเพียร

4.3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4.4 มีมนุษยสัมพันธ์

4.5 รักษาสุขภาพให้แข็งแรง

5. ยอมรับผลการกระทำของตน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

5.1 ติดตามผลการกระทำของตน

5.2 มีเหตุผล

5.3 ปรับปรุงการกระทำของตน

จूरितน์ นันทยทวิกุล (2538:4 – 5) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

2. มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

3. มีความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ไม่ชอบอยู่เฉยหรือว่างงาน ริเริ่มงาน แสวงหางานใหม่ๆ อยู่เสมอ

4. มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้นานๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใดๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน

5. มีความตรงต่อเวลา

6. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

7. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

จากนิยามและคุณลักษณะของความรับผิดชอบดังกล่าว พอสรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบได้ดังนี้

1. รู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่อย่างดี
2. ความตั้งใจจริงในการปฏิบัติตามหน้าที่
3. ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติตามหน้าที่
4. มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่
5. มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติตามหน้าที่
6. มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน
7. ยอมรับการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความสมัครใจ
8. ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนงานเสร็จ
9. ยอมรับผลงานการปฏิบัติตามหน้าที่
10. มีความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่
11. มีความอดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่
12. มีความตรงต่อเวลา
13. ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่
14. เคารพต่อกฎระเบียบของสังคม
15. เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น
16. มีการปรับปรุงงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. สามารถควบคุมตนเองได้

ความมีวินัยในตนเองช่วยสร้างพฤติกรรมการควบคุมตนเองให้อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องของกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และคุณธรรมจริยธรรมอันดี กล่าวคือ บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของสังคมอย่างเคร่งครัด มีวิจารณญาณในการตัดสินใจกระทำหรือละเว้นการกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บนพื้นฐานของความถูกต้อง ทั้งเชิงกฎหมายและเชิงคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนค่านิยมที่ดีของสังคม ถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคใดๆ ก็ตาม ก็จะต้องมีความกล้าในการกระทำหรือละเว้นที่จะไม่กระทำต่อสิ่งนั้นได้อย่าง

มีเหตุผล ซึ่งลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวนี้ เมื่อมีการปลูกฝังจนเกิดความเคยชินจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์ ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536:111) ได้กล่าวถึงการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเองเป็นวิธีการที่พึงประสงค์ที่สุดของการปรับพฤติกรรม เพราะหากว่าผู้รับการปรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วรู้จักการควบคุมตนเอง สามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ เจือปนไข ผลกรรม ก็จะช่วยให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมหรือมีการกระทำที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถตระหนักถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ของเขา และเมื่อผู้รับการปรับพฤติกรรมของเขาได้รับการปรับแล้วนั้น สามารถรู้จักการควบคุมตนเองความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้ปรับพฤติกรรมต่อไปอีกนั้นก็ยุติลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ มิซเชล และมิซเชล (Mischel and Mischel.1976:84) ที่กล่าวว่า การควบคุมตนเองเป็นความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือเป็นความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ และหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีอันเกิดขึ้นกับตนเองโรเซนเบอร์ก (Rosebaum.1980:109 – 121) ที่สรุปถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้ ไว้ดังนี้

1. การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและคำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำ
2. การประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การวางแผนการให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือก การคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา
3. ความสามารถที่จะยับยั้งการกระทำตามอำเภอใจตนเอง
4. การรับรู้ถึงประสิทธิภาพในผลการกระทำของตนเอง (Self Efficacy) เช่น สามารถสังเกตเห็นถึงคุณสมบัติและความสามารถของตนเองในการควบคุมสิ่งแวดล้อมหรือควบคุมผลการกระทำด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ไทริย์เซนต์ และ มาโฮนี (Thoresen and Mahoney.1974:178) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้ ไว้ดังนี้

1. มีความสามารถในการเลือกกระทำ หรือมีลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
2. รู้จักหาแนวทางในการแก้ปัญหาและวางแผนการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักการปฏิบัติตนในการยับยั้งชั่งใจ และอดทนเมื่อต้องเผชิญความยากลำบาก

4. สามารถรับรู้ถึงผลการกระทำของตน รู้จักให้รางวัล และลงโทษตนเองในผล
การกระทำนั้น

จากความหมายและคุณลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้ตามที่
นักวิชาการได้ให้แนวความคิดไว้นั้น คณะผู้วิจัยพอสรุปคุณลักษณะของผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้
ดังนี้

1. เคารพต่อกฎระเบียบของสังคม
2. เป็นคนที่มีเหตุผลในการกระทำ
3. มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคทุกสถานการณ์
4. ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ให้โกรธได้
5. หลีกเลียงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
6. เป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี
7. สามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
8. มีการประเมินการกระทำของตนเองอย่างต่อเนื่อง
9. สามารถรับรู้ถึงผลจากการกระทำของตนทั้งที่ดีและไม่ดีได้
10. มีความสามารถในการให้รางวัลและลงโทษตนเองจากการกระทำในสิ่ง
นั้นๆ อย่างเหมาะสม
11. มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตของตน
12. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้

4. มีลักษณะการมุ่งอนาคต

ความมีวินัยในตนเองช่วยสร้างลักษณะพฤติกรรมของการมุ่งอนาคตของตนเองได้
กล่าวคือ บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะยอมรับและประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของ ตนได้ มีการ
วางแผนหรือเตรียมการณไว้ล่วงหน้าสำหรับอนาคตของตนตลอดจนแนวทางสำหรับการเผชิญกับปัญหา
ในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้อย่างเป็นระบบชัดเจน ซึ่งลักษณะ
พฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นการแสดงออกถึงความมีวินัยในตนเองที่จะกำหนดแผนการสำหรับอนาคต เพื่อ
ไปสู่เป้าหมายที่ตนเองต้องการอย่างมีเหตุผล ดังที่ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539:27) ที่กล่าวถึง ลักษณะ
มุ่งอนาคตว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล การเห็นความสำคัญของ
สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัยพบว่าลักษณะ การมุ่งอนาคต

สามารถทำนายพฤติกรรมของการมีวินัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นาตยา ปิรันธนานนท์ (2526:21 – 23) ที่กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคต พอสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆ ว่าจะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต และความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะเกิดในปัจจุบันจึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต Mischel (1974:287) และดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก (2520:35) ได้กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออก เป็นพฤติกรรมของการอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ยิ่งใหญ่ในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้นอกจากนั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529:100) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตไว้ดังต่อไปนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม
2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม
4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

สมดุลย์ ชาญนวงศ์ (2533:51) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
2. สามารถอดได้รอได้ “สามารถอดเบรียวไว้กินหวาน”
3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน
4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล
5. สามารถถอนจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

จากความหมายและคุณลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ นั่นคือ คณะผู้วิจัยพอสรุปคุณลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมมุ่งอนาคตได้ ดังนี้

1. มีการวางแผนการดำเนินชีวิต และมีการตั้งเป้าหมายสำหรับชีวิต
2. มีการสร้างทางเลือกสำหรับการดำรงชีวิตที่หลากหลายตามเงื่อนไขปัจจัยที่กำหนดไว้
3. มีการวางแผนสำหรับการแก้ปัญหาที่จะเกิดกับตนในอนาคตตามสถานการณ์ปัจจัยต่างๆ
4. รู้จักให้รางวัลตนเองกับสิ่งที่เป็นไปตามเป้าหมายและลงโทษตนเองในสถานการณ์ที่ไม่บรรลุเป้าหมาย
5. มีการประเมินตนเองเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและปรับปรุงแก้ไขตนเอง
6. รู้จักถ่วงน้ำหนักจากการกระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ และกระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ
7. รู้จัดอดทนรอคอยสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

5. ความมีเหตุผล

ความมีวินัยในตนเองช่วยสร้างลักษณะพฤติกรรมของความมีเหตุผล กล่าวคือ บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะเป็นบุคคลที่สามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งเหตุการณ์ที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ตามอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถประเมินเหตุผลและความสามารถของเขาเพื่อประกันความเชื่อ การกล่าวอ้าง และการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นผู้ที่มีเหตุผลต้องมีความเข้าใจที่ดี และมีความสามารถในการเลือกชนิดของหลักการที่เหมาะสมของการประเมิน มีการปฏิบัติและตัดสินใจโดยยึดเหตุผล ต้องยอมรับและนับถือเหตุผลในลักษณะที่เรียกว่า ความรักเหตุผล (Siegel, 1988:38 – 39) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กันยา สุวรรณแสง (2532:114) ที่กล่าวถึงความมีเหตุผลไว้ว่า ความมีเหตุผล เป็นการพิจารณาเหตุผลโดยอาศัยพิจารณาข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใด สิ่งใดดีหรือไม่ดีอย่างไร ผู้ใดถูกผู้ใดผิด เรื่องนั้นเป็นสาเหตุของเรื่องนี้หรือไม่ แล้วประเมินหรือตัดสินใจลงความเห็นไปเป็นความคิดที่ใช้ดุลพินิจพิจารณาข้อเท็จจริง หรือสถานการณ์ต่างๆ ว่าถูกหรือผิด ใช้เหตุผลและหลักฐานประกอบการคิดหรืออาจจะหมายถึงการพิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลของเรื่องต่างๆ แล้วประมวลผลออกมาเป็นคำตอบมากกว่าที่จะเป็นแค่เพียงการนึกได้เองเท่านั้น

คณะกรรมการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนิวเจอร์ซีย์ (อ้างอิงจาก บุญชูชัยเชื้อยร. 2539:55) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้มีเหตุผลไว้ดังนี้

1. มีความสามารถในการระบุและกำหนดปัญหาและความสามารถในการเสนอแนะประเมินทางแก้ปัญหา
2. มีความสามารถในการระบุให้เหตุผลเชิงอุปมานและอนุมาน และระบุการอ้างเหตุผลที่ไม่ถูกต้องได้
3. มีความสามารถในการสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผลจากข้อมูลสนเทศที่พบในแหล่งต่างๆ อาจเป็นการเขียน การพูด ตาราง แผนภาพ เพื่อปกป้องข้อสรุปของตนอย่างมีเหตุผล
4. มีความสามารถที่จะทำความเข้าใจ พัฒนา ใช้ความคิดรวบยอดและอ้างสรุป
5. มีความสามารถในการจำแนกความแตกต่างระหว่างความจริงและความ

คิดเห็น

จากแนวความคิดของนักวิชาการดังกล่าว คณะวิจัยพอสรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้มีเหตุผลไว้ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่สามารถระบุปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้
2. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเหมาะสม
3. เป็นบุคคลที่สามารถจำแนกประเด็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล
4. เป็นบุคคลที่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ตามอย่างมั่นใจ
5. เป็นบุคคลที่สามารถลำดับเหตุการณ์ และสรุปเรื่องราวได้อย่างเข้าใจและ

ชัดเจน

3.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิด และพัฒนาการของวินัยในตนเอง

การควบคุมตนเอง หรือความมีวินัยในตนเองนี้มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความรู้สึกผิดชอบหรือมโนธรรม (Conscience) และพัฒนาการของจริยธรรม (Moral concepts) อย่างมาก ถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกผิดชอบเข้มแข็งจะไม่ทำความผิดแม้ในลับตาผู้อื่น การพัฒนาของความรู้สึกผิดชอบนี้เริ่มมาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ว่าควรจะทำอะไรปฏิบัติตนอย่างไร นอกจากนั้นทัศนคติของพ่อแม่จะแสดงให้เห็นให้ลูกรู้ว่าอะไรเป็นค่านิยม (Value) ของพ่อแม่ และจากการที่เด็กได้เลียนแบบ (Identify) ตนเองกับพ่อแม่ เด็กจะรับเอาค่านิยมของพ่อแม่ไปเป็นของตน ภายหลังจึงมีค่านิยมหรือมาตรฐานความประพฤติของผู้อื่นเข้ามาปนด้วย เด็กที่อยู่ในวัยเริ่มเข้าโรงเรียนมีค่านิยมแล้ว เมื่อทำบางสิ่งบางอย่างจะรู้สึกไม่สบายใจ บางสิ่งบางอย่างทำแล้วภูมิใจ คุณสมบัติที่สำคัญของความรู้สึกผิดชอบก็คือสามารถทำงานโดยที่เจ้าตัวไม่ปรารถนา โดยทำให้เกิดความรู้สึกผิด

หรือละอายใจ แรกทีเดียวเด็กคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ความดีความเลว โดยอาศัยกฎและความมุ่งหวังที่ผู้ใหญ่ตั้งไว้เฉพาะสถานการณ์หรือการกระทำหนึ่งๆ ต่อมาเด็กจะค่อยๆ รู้ที่จะตั้งมาตรฐานความประพฤติ และมีเหตุผลประกอบต่อความประพฤตินั้นด้วยตนเอง แต่การพัฒนาไปสู่การที่จะตั้งมาตรฐานความประพฤติได้ด้วยตนเองมักจะไม่ราบรื่น แม้เมื่อถึงขั้นเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตามบางคนยังอาจมีหลักจริยธรรมที่เกิดจากการทำตามกฎของหมู่คณะ หรือความกลัวผลของการไม่กระทำตามกฎ ไม่ใช่เพราะศรัทธาที่เกิดขึ้นเอง (กาญจนา หาสิตะพันธ์. 2517:196-197)

ดอยล์ (Doyle.1961:361) กล่าวว่า บิดามารดาที่มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ให้ตัวอย่างแก่เด็กทั้งในการกระทำ การพูด และความรู้สึก

เจอร์ซิลด์ (Jersild.1968:165) มีความเห็นสอดคล้องกับดอยล์ว่า บิดามารดาเป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างวินัยให้กับเด็ก เขากล่าวว่าบิดามารดาจะต้องไม่ตามใจเด็ก การพัฒนาความรู้สึกผิดชอบซึ่งเป็นหนทางให้บุคคลเกิดการควบคุมตนเองจากภายใน (Inner Control) หรือเกิดวินัยในตนเองเป็นขบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ต้องอาศัยการแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้อื่นตั้งแต่เยาว์วัย ดังที่ โครว์ (Crow;Crow.1962:405) กล่าวว่า เด็กจะพัฒนาการบังคับตนเอง ได้โดยได้รับการแนะนำอย่างดีในวัยเด็ก ให้เขาเข้าใจบทบาททางสังคม และจากการดูแบบและเลียนแบบอย่างที่เป็นที่ปฏิบัติกันจะทำให้เด็กสามารถตระหนักถึงความจำเป็นในการทำตามสังคม เด็กจะได้รับความรู้เหล่านี้ไม่เฉพาะจากผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ได้รับจากเพื่อนของเขาด้วย

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคเบอร์ก (Kohlberg)

ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นประกอบด้วยด้านต่างๆ ที่สำคัญ คือ ความรู้เชิงจริยธรรม ความรู้สึกเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม โคเบอร์กเห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน และได้แบ่งประเภทเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ประเภท หรือเรียกว่า ขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งรวมเป็น 3 ระดับ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
ของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Reconvention Level) หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น มุ่งหลบหลีกมิให้ตนถูกลงโทษทางกาย และเลือกการกระทำในสิ่งที่น่าความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Naively egoistic Orientation) อายุ 7-10 ปี	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลในขั้นนี้ยังต้องการการควบคุมแต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามผู้อื่น ในขั้น 4 บุคคลรู้บทบาทของตนในสังคม
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good boy Orientation) อายุ 10-13 ปี	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมาคิด ตรึกตรอง ช่างใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มากไม่ทำตนขัดสิทธิของผู้อื่น ขั้นที่ 6 ซึ่งสูงสุดแสดงการมีความรู้สึกละอาย นอกเหนือจากกฎเกณฑ์
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (Authority and Social Order) อายุ 13-16 ปี	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) อายุ 16 ปีขึ้นไป	
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (Conscience Orientation) ระดับผู้ใหญ่	

ที่มา : ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524) จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. หน้า 29-30.

พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น ของโคลเบอร์ก ในแง่ของสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จะพบว่าขั้นต้นสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะมีน้อยมาก แต่จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นตามอายุและพัฒนาการไปจนถึงขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางจริยธรรม และพบได้น้อยคนเช่นกัน ปัจจัยที่จะบังคับให้การเกิดการพัฒนากทางจริยธรรมไม่ถึงขั้นสูงสุดนั้นมาจากอิทธิพลทางสังคมที่มีข้อบังคับที่เข้มงวด ไม่เปิดโอกาสให้เป็นอิสระทางความคิด และการกระทำจึงไม่เกิดโอกาสในการฝึกหัดการมีเหตุมีผล รวมทั้งการเคารพตนเอง สังคมมีการปิดกั้นความคิดรวมถึงวิถีปฏิบัติของบุคคลในสังคมอื่นๆ จนไม่สามารถเข้าไปได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524:19)

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ส่วนใหญ่เชื่อกันว่า จริยธรรมจะพัฒนาตามลำดับขั้น และการพัฒนาทางจริยธรรมจะได้จากการเรียนรู้ทางสังคม และผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ

3.4 การปลูกฝังและการส่งเสริมวินัยในตนเอง

สำหรับลักษณะการเรียนรู้การสอนที่มุ่งจะปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเองนั้น กาญจนา หาสิตะพันธ์ (2517:203-204) ได้เสนอข้อควรปฏิบัติของครูตามหลักประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับการปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเองดังต่อไปนี้

2.4.1 ครูควรใช้วิธีแนะนำทางนักเรียน ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าครูเชื่อในคุณค่าของนักเรียน แทนที่จะใช้วิธีการซึ่งเป็นการดูถูกความมั่นใจในตัวเอง

2.4.2 ครูพิจารณาเหตุการณ์ที่ละเหตุการณ์ เมื่อมีการกระทำผิดทางวินัยขึ้น พิจารณาความต้องการ และประวัติชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดนั้น จะไม่มีการลงโทษเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่กลุ่ม แต่จะให้มีการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำผิดนั้น

2.4.3 จัดโรงเรียนและห้องเรียนให้มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความเคารพและเชื่อถือกัน

2.4.4 ครูยอมรับเด็กทุกคน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความสบายใจในลักษณะของตนที่ต่างจากเพื่อทุกคน

2.4.5 ช่วย让孩子เข้าใจเหตุผลของมาตรฐานและกฎต่างๆ และให้เห็นผลของพฤติกรรมของตน ครูบอกขอบเขตกว้างๆ ของพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ต่อจากนั้นให้เด็กช่วยวางกฎเอง

2.4.6 ครูช่วยให้เด็กรู้จักการปกครองตนเอง โดยให้วางโครงการกิจกรรมของตนเอง จัดเครื่องใช้ในชั้น และประดับตกแต่งห้อง เด็กโตขึ้นจะค่อยๆ รับภาระในการปกครองตนเองให้มากขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2528:111) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีวินัยในตนเองไว้ ดังนี้

1. วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม

2. วินัยในตนเองเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองที่ละน้อยจะได้เป็นนิสัยติดตัวไป ภายหน้า

ศุภพร นิมิตรกุล (2521:63) กล่าวว่า วินัยในตนเองจะเกิดขึ้นได้โดยการสอนในโรงเรียน การสอนของครูนั้นควรจะต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ความมีวินัยในตนเองจะทำบุคคลมีนิสัยและบุคลิกภาพถูกต้องดีงามเหมาะสม สามารถพัฒนาตนและประเทศชาติให้เกิดการพัฒนา

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ นาคนาม (2545:50 – 51) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่ดีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ปีการศึกษา 2544 ที่มีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังได้รับการเรียนแบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือมีความมีวินัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กมลรัตน์ รัชมาศ (2540:63-64) ได้ศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเทคนิคอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า แผนกวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมชาย เรืองสม (2541:244-245) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วินัยในตนเองของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลางจะเป็นผู้ที่มีเกณฑ์การเรียนในระดับค่อนข้างดี

สถิตาพร คำสวด (2546:120) ได้ศึกษาพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548:76) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า อาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองด้านการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

งานวิจัยในต่างประเทศ

เอ็ดดี้ (Eddy.1998:136) ได้ศึกษาทักษะของครูและนักศึกษาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและกฎระเบียบของโรงเรียน โดยศึกษาทักษะของครู นักศึกษา ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบปฏิบัติของนักศึกษาโดยแยกตามสถานภาพ เพศ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ประสบการณ์ การสอน ทักษะของครูต่อสิ่งแวดล้อมและกฎระเบียบของโรงเรียน และแยกตามทักษะของนักศึกษาตามเพศ ระดับการศึกษา พื้นฐานการศึกษา และทักษะของนักศึกษาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและกฎระเบียบของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างทักษะของครูและนักศึกษาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและกฎระเบียบของโรงเรียน อย่างไรก็ตามทั้งครูและนักเรียนมีทักษะในเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบของโรงเรียน

เลสลีย์ (Leslie.1998:บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมต้นในรัฐจอร์เจียระหว่างกลุ่มที่เข้าเรียนกวดวิชาภายหลังเลิกเรียน (การกวดวิชา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำแนะนำในการทำการบ้านกับติวเรื่องการอ่านและคณิตศาสตร์เป็นหลัก) กับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียนกวดวิชาดังกล่าว การเปรียบเทียบซึ่งกระทำโดยใช้ ITBS (Iowa Tests of Basic Skills) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ในกลุ่มที่เข้าชั้นเรียนกวดวิชา สูงกว่าในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าเรียนกวดวิชาอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสำหรับความสามารถทางคณิตศาสตร์ และความถี่ในการทำผิดวินัยโรงเรียน งานศึกษาวิจัยสรุปว่าการจัดให้มีชั้นเรียนกวดวิชาภายหลังเลิกเรียนประจำวัน อาจช่วยยกระดับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ถ้าหากมีการจัดการที่ดี และนักเรียนเข้าเรียนสม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นประโยชน์ที่ได้รับจะอยู่ในมิติใด ย่อมถูกกำหนดด้วยเป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นหลัก

ทักเกอร์ (Tucker.1998:บทคัดย่อ) ศึกษาคำอธิบายสาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเกรี้ยวไม่เหมาะสม ตามความเห็นของครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักศึกษาชั้นมัธยมปลาย ที่โรงเรียนมัธยม Bermuda งานศึกษาพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมเกรี้ยว อย่างเช่น แสดงอาการดูหมิ่น ผู้สอน ขาดเรียน กักขฬะหยาบคาบ ติดยาเสพติด/แอลกอฮอล์ (ซึ่งจะพบในกลุ่มเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง ยกเว้นกรณีติดยาเสพติด/แอลกอฮอล์) จะถูกลดโทษจากทางโรงเรียนอย่างไม่มีมาตรฐานแน่นอน หากขึ้นกับวิจารณ์ญาณและดุลยพินิจของครูผู้สอนและทางโรงเรียน และเด็กส่วนใหญ่ (ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีพฤติกรรมเกรี้ยว) รวมถึงผู้ปกครองมักโทษปัจจัยด้านครูและโรงเรียนว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเกรี้ยว ขณะที่ทางฝ่ายครูและโรงเรียนมองปัญหาเดียวกันในทางตรงข้ามว่าพฤติกรรมเกรี้ยวของเด็กมีต้นเหตุมาจากการอบรมและสภาพแวดล้อมทางบ้านที่ไม่เหมาะสม

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีกิจกรรมการเรียนรู้หลายกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยของเยาวชน ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยได้ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยของเยาวชนในสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษารณีตัวอย่าง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) สุ่มโดยการจับฉลาก 4 ห้องเรียน เลือก 1 ห้องเรียน 30 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 1 ชั่วโมง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 1 ชั่วโมง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ในสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ม.1 – ม.3) เรื่องหลักธรรมนำชีวิต ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

- เรื่องไตรลักษณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

- เรื่องกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

- เรื่องมรรค 8

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

- เรื่องสัพพริสนธรรม 7

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

- เรื่องปัญญา 3

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา
3. แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

1.1 ศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาคสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง และงานวิจัยตลอดจนขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

1.3 นำหน่วยการเรียนรู้มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง จำนวน 10 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วย

1.3.1 สารสำคัญ

1.3.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.3.3 สารการเรียนรู้

1.3.4 กระบวนการเรียนรู้

1.3.5 การวัดและประเมินผล

1.3.6 แหล่งการเรียนรู้

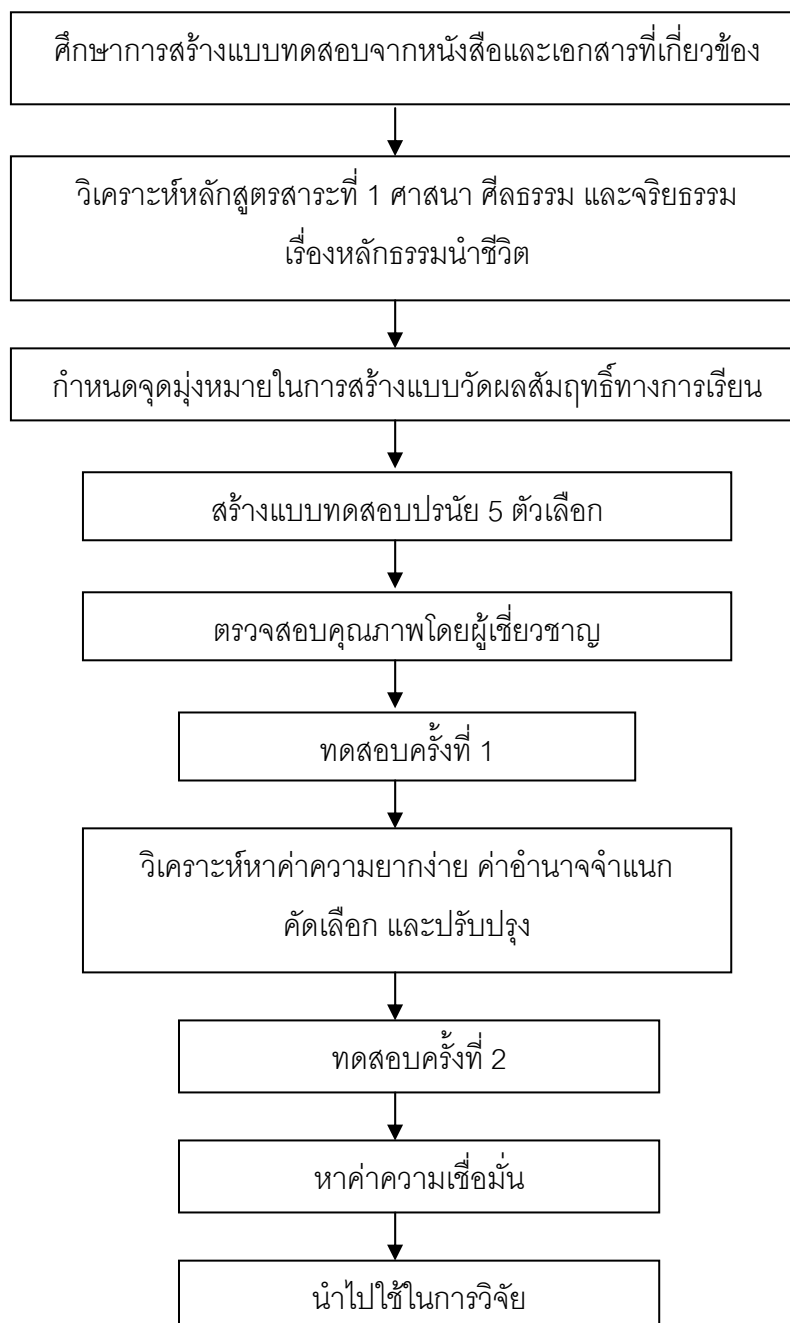
1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาตรวจแก้ไขความเหมาะสมและความถูกต้องของสารการเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านการใช้ภาษาให้มีความชัดเจนเหมาะสมเข้าใจง่ายขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไชยดิมพลวิทยาคม แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เพื่อหาความเหมาะสมในระยะเวลาของกิจกรรมในขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้กับเวลาที่กำหนดแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองจริง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบเทคนิคศึกษาค้นคว้าตัวอย่างไปสอนเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามลำดับ
 ขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ จากหนังสือเทคนิคการวัด และประเมินผลการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523:1-140) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพร์ตกุล (2522:1-40)

2.2 ทำการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ในมาตรฐานช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตาราง วิเคราะห์หลักสูตรจากหน่วยการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลักของบลูม (Bloom, 1956 : 48-50) เป็นเกณฑ์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดจากหน่วยการเรียนรู้และจำนวนข้อสอบของ แบบทดสอบ

2.3 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรมโดยจำแนกจุดมุ่งหมายในกลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ต้องการวัด 4 ด้านคือ

2.3.1 ความรู้ความจำ

2.3.2 ความเข้าใจ

2.3.3 การนำไปใช้

2.3.4 การวิเคราะห์

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการ ทดลองโดยยึดหลักเกณฑ์ตามผลวิเคราะห์หลักสูตรแบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก โดย ให้ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่สอนจำนวน 60 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และการวัดผลจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ใน หน่วยการเรียนรู้และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง โดยนำไปเปรียบเทียบกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สามารถวัดได้ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆ ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ใช้ได้ทั้งหมด 60 ข้อ มีค่า IOC. 0.67-1.00 แล้วจัดพิมพ์เป็นชุดแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6 นำแบบทดสอบที่สร้างตามเกณฑ์วิเคราะห์หลักสูตรไปทดลองกับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ที่เคยเรียนบทเรียนเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.7 นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายตัวเลือก โดย การตรวจให้คะแนนข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 แห่ง ให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย

(p) และหาค่าจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เตห์ฟาน (Fan. 1925 : 3-32) แล้วคัดเลือกเฉพาะแบบทดสอบที่มีความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.21-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22-0.60

2.8 นำแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดจำนวน 40 ข้อ ไปทดสอบอีกครั้ง และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR – 20 ของ คูเดอร์ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ ; อังศนา สายยศ.2538:197 - 199) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา เรื่องหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ความรู้-ความจำ

(0) ไตรลักษณ์ เรียกอีกชื่ออะไร

- ก. ไตรรัตน์
- ข. ไตรสิกขา
- ค. ปกติลักษณะ
- ง. ไตรสรณคมน์
- จ. สามัญลักษณะ

ตอบข้อ ค.

ความเข้าใจ

(00) สุภาสิตไทยข้อใดที่มีความหมายคล้ายคลึงหลักไตรลักษณ์

- ก. นายว่า ขี้ข้าพลอย
- ข. เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง
- ค. ไม่เห็นโรงศพ ไม่หลั่งน้ำตา
- ง. สวมหัวโขนครู่ แล้วถอดวาง
- จ. ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง

ตอบข้อ จ.

การนำไปใช้

(000) วิธีคิดตามหลักไตรลักษณ์ข้อใดถูกต้อง

- ก. อย่าเห็นแก่ตัว
- ข. เดียวก็เข้าแล้ว
- ค. ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ
- ง. สูงต่ำอยู่ที่ทำตัว
- จ. ไม่มีอะไรเป็นของเรา

ตอบข้อ จ.

การวิเคราะห์

(0000) สิ่งใดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อนาคตไม่อยู่ในอำนาจบังคับของคนเรา

- ก. เพราะมีความทุกข์
- ข. เพราะคนมีความอยาก
- ค. เพราะความหลงไม่รู้จริง
- ง. เพราะไม่รู้จักประมาณตน
- จ. เพราะร่างกายประกอบมาจากธาตุ 4

ตอบข้อ จ.

3. แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง และคณะ (2549) นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

วิธีตรวจให้คะแนนแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเองที่นักเรียนทำมาแล้ว มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ในกรณีที่ข้อความใดมีความหมายเป็นทางบวก (Positive) การให้คะแนนเป็นดังนี้

น้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน

กรณีที่ข้อความมีความหมายเป็นทางลบ (Negative) การให้คะแนนเป็นดังนี้

น้อยที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มาก	ให้คะแนน 2 คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

ตัวอย่าง แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
0	<u>ความเชื่อมั่นในตนเอง</u> ข้าพเจ้าจะสามารถทำงานต่างๆ ได้สำเร็จ ด้วยการขอความช่วยเหลือจากคนที่ ใกล้ชิด				/	
00	ข้าพเจ้ากล้าที่จะเป็นผู้นำกลุ่มในการทำ กิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุคคลอื่น					/

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 แบบแผนการทดลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์การทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่าง – สอบก่อน – สอบหลัง (One Group Pretest- Posttest Design) (ลิ้วน สายยศ ; อังคณา สายยศ.2538:249) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อนเรียน	ทดลอง	สอบหลังเรียน
RE	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)
 T_2 แทน การทดสอบหลังเรียน (Posttest)
 RE แทน กลุ่มทดลอง ที่เลือกมาโดยการสุ่ม
 X แทน การสอนแบบเทคนิคศึกษารณีตัวอย่าง

4.2. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า หลังจากที่ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา และแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเองแล้วบันทึกผลการสอนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ทำการสอน ด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษารณีตัวอย่าง จำนวน 12 คาบ
3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง
4. ตรวจผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ dependent group
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ dependent group

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ;อังคณา สายยศ. 2538:73 ; อ้างอิงจาก Ferguson. 1976. Statistical analysis in psychology and education. P. 47)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความแปรปรวนคำนวณจากสูตรของ Edward (ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ.2538:77)

$$s^2 = \frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N - 1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ (Degree of freedom)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ การเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้คำนวณโดยใช้สูตร Rowinelli and Hambleton (ล้วน สายยศ ; อังคณา สายยศ.2539 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่อง หลักธรรมนำชีวิตโดยใช้เทคนิค 27%จากตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เตห์ ฟาน (Fan.1952:3 – 32)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่อง หลักธรรมนำชีวิต และแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง วิเคราะห์โดยใช้คำนวณจากสูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ;อังคณา สายยศ.2538 : 197-198; อ้างอิงจาก Kuder-Richadson. 1939. Journal of educational psychology. P.30)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pg}{s_t^2} \right]$$

r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ
s_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบทดสอบทั้งฉบับ
p	แทน	สัดส่วนคนที่ทำถูกในแต่ละข้อ
g	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำผิดในแต่ละข้อหรือ $1 - p$

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความมีวินัยในตนเองโดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -cofficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ;อังคณา สายยศ.2538:170-172)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

3.1 สถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1,2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง ก่อน และหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง “หลักธรรมนำชีวิต” โดยใช้วิธีทางสถิติ แบบ t-test Dependent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538:165)

$$t = \frac{\Sigma D}{\frac{\sqrt{N\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}}{N-1}} ; df = n - 1$$

เมื่อ	ΣD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อน และหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
	ΣD^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างระหว่างคะแนน การทดสอบก่อน และหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และควมมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากฎนี้ตัวอย่าง เพื่อให้ เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึง กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญของการทดสอบ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และควมมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากฎนี้ตัวอย่าง มีลำดับ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากฎนี้ตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบควมมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากฎนี้ตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากฎนี้ตัวอย่าง แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

ผลการทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	p
ก่อนเรียน	30	17.50	4.77	.000
หลังเรียน	30	23.83	2.74	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผลการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงขึ้นด้วยความมั่นใจ ร้อยละ 99

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

ผลการทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	p
ก่อนเรียน	30	337.97	26.58	.000
หลังเรียน	30	361.73	27.73	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผลการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นด้วยความมั่นใจ ร้อยละ 99

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และ ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ที่เรียนเรื่องหลักธรรมนำชีวิต โดยการ จัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ เทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
2. เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่าง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิค ศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณี ตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไชย จิมพลีวิทยาคม แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดย การจับสลากจาก 4 ห้องเรียน เลือกมา 1 ห้องเรียน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 1 ชั่วโมง ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน 10 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 1 ชั่วโมง

3. ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ภาคเรียน 12 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเนื้อหา กำหนดจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ม.1 – ม.3) เรื่องหลักธรรมนำชีวิต แบ่งเป็น 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

- เรื่องไตรลักษณ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

- เรื่องกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

- เรื่องมรรค 8

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

- เรื่องสัปปริยธรรม 7

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

- เรื่องปัญญา 3

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.21-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22-0.60 ค่าความเชื่อมั่น .87

3. แบบวัดความมีวินัยในตนเอง โดยใช้แบบวัดความมีวินัยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง และคณะ (2549) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9305 จำนวน 100 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ผู้วิจัยนำมาทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าความเชื่อมั่น .95

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา และแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง แล้วบันทึกผลการสอนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ทำการสอน ด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง จำนวน 12 คาบ
3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง
4. ตรวจผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t – test แบบ dependent
2. เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t – test แบบ dependent

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ครั้งนี้ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักการเรียนร่วม (Cooperative Learning) ให้นักเรียนได้เรียนเป็นทีมย่อยๆ ทีมละ 5 คน ภายในทีมมีการช่วยเหลือกัน โดยนักเรียนที่มีความสามารถสูงจะช่วยเหลือในทีมได้ดี เนื่องจากวัยใกล้เคียงกันจึงมีการสื่อสารที่เข้าใจกันได้ชัดเจน (Slavin 1978:41) การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นเตรียม เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยภาพข่าวประจำวันและใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ 2.ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง เป็นการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ขยายความ และสรุปความกรณีตัวอย่างทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจ 3.ขั้นวิเคราะห์ แต่ละกลุ่มระดมสมองอภิปรายประเด็นคำถาม แสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวคำตอบ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการนำไปใช้ 4.ขั้นสรุป แต่ละกลุ่มเสนอผลการตอบคำถามอย่างมีเหตุผล และสรุปแนวความคิดหลักออกเป็นส่วนย่อย ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการวิเคราะห์ จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย(อัญชลี เครือคำขาว 2540:111-112)

2. การศึกษาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ครั้งนี้ พบว่า ความมีวินัยในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนจัดแบ่งและวางแผนการทำงานเป็นทีมที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง และหน้าที่ของตน เพื่อแข่งขันในการนำเสนอข้อมูลที่ได้ ทำให้เกิดความมีวินัยในตนเองได้ดีดังที่ มัสเสน (รัตน นภารัตน์. 2531:59; อ้างอิงจาก มัสเสน. 1975:335) นักเรียนเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองดังนี้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนประพฤติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มเป็นอย่างดีทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายภายในกลุ่ม สามารถควบคุมตนเองได้ นักเรียนสามารถตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำต่อกิจกรรมที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ครึ่งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสอนโดยเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ครูควรจัดให้มีการสร้างกิจกรรมอันดีระหว่างสมาชิกภายในทีมและมีการท้าทายในการสร้างความสำเร็จร่วมกัน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย การยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จในที่สุด

1.2 จากการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษา สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ควรจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบโดยใช้เวลา 2 คาบต่อเนื่องกัน ให้นักเรียนมีอิสระในการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมที่เคยจัดอยู่อย่างซ้ำซากและสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานตื่นเต้นได้ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น เพศ ช่วงชั้นการเรียนรู้ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2.2 ควรมีการทำการวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ในตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระวิชาพระพุทธศาสนาควรจัดชั่วโมงการเรียนการสอนเป็น 2 คาบต่อเนื่องเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ รัชมาศ. (2540). พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- . (2544). สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. ภาควิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- กาญจนา มีพลัง. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กาญจนา หาสิตะพันธ์. (2517). “การควบคุมตนเอง (Self-discipline).” ชุมทางวิชาการรายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2534). การสอนและการฝึกอบรมทางการบริหารโดยวิธีการนิเทศศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จूरรัตน์ นันทยทวิกุล. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (ม.ป.ป.) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวลี นาคทัต. (2524). อิทธิพลกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศีลธรรมและความมีวินัยแห่งตน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวาล แพรัตกุล. (2522). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ วัฒนาพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2550). “สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หน่วยที่ 13 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร สตาภรณ์. (2540). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงแข ณ สงขลา. (2535). การเปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคม และการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทัศนิกา ระเบียบดี. (2529). ผลการใช้เทคนิค “แม่แบบ” โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยวรรณาลัยกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพา ศิลปการพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. (2527). “ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง.” ใน กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สภาอุภกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นภดล ภวนะวิเชียร. (2540). การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการพัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและ แรทส์. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนทางสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บุญชู ชลัษเฐียร. (2539). การพัฒนาการวัดความสามารถด้านเหตุผลเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ (กศ.ด). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2521). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประนอม เดชชัย. (2521). แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาการ
มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2537, เมษายน-มิถุนายน). "การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม." สาร
พัฒนาหลักสูตร. 13(117) : 3-6.
- พรรณทิพย์ พันทอง. (2534). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท และแบบไม่มี
บทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญชุกริก อำเภอบุญชุกริก
จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณี
ตัวอย่าง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี ปิลันธนานนท์. (2524). "การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน." ครูปริทัศน์.
- ยุพดี เตชะอังกูร. (2525). การทดลองเชิดหนึ่งตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา นภารัตน์. (2531). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และควมมีวินัยในตนเอง ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอน
ตามคู่มือ แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฤทัยวรรณ คงชาติ. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายของ
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมกรณีตัวอย่าง. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.

- ล้วน สายยศ ; อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวิริยาสาส์น.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). *การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *รายงานวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร วัชรบุทท์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *รายงานวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารี ธีระจิตร. (2534). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย ธรรมศิลป์. (2537). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่*. ปรินูญานิพนธ์ (กศ.ม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีวรรณ มากชู. (2525). *สังคมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก.
- ศุทธิพร นิมิตรกุล. (2521). *เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโรคติดต่อ โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สติภาพร คำสด. (2548). *การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมิต อาชวนิจกุล. (2533). *การพัฒนาตนเอง*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สมชาย เรืองสม. (2541). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สมบุญ ชาติพงศ์. (2523). *เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมพงษ์ จิตระดับ. (2527). “กรณีตัวอย่าง.” ใน เอกสาร กลวิธีการสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สภาอุทกสมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมศักดิ์ นาคนาม. (2545). การเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภัค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทาน คติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปรินญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2545, มกราคม-เมษายน). “แนวทางการวัดและการประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,” การวัดผลการศึกษา. 23 (69) : 1-12.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2536, พฤษภาคม - กรกฎาคม). “การใช้กรณีตัวอย่างในการสอนวิชาการศึกษา,” วิชาการอุดมศึกษา. 2(3) : 4-7.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2537). การเสริมสร้างวินัย : คู่มือแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 – 2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- โสภณ โสมดี. (2534, มีนาคม). “บทบาทของครูกับกระบวนการเรียนการสอน.” มิตรครู. 33:11.
- อรพรรณ พรสีมา. การคิด. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดย

- การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณิตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Ausubel, D.P. (1965). *Ego Development and Personality*. Grune & Stration.
- Baruch, Dorothy Walter. (1949). *New Ways in Discipline : You and your Child Today*. New York : McGraw-Hill.
- Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David McKay Company.
- Bryant, Brenda Kay. (1972, February). "Student – Teacher Relationships as Related to Internal External Locus of Control. *"Dissertation Abstracts International*. 32 (8) : 4854 – B.
- Crow, Lester D. ; Alice Crow. (1962). *Child Development and Adjustment*. 2nd ed. New York : The MacMillan.
- Doyle, Marion Wade. (1961, April). "Citizenship Begins in the Home." *The Journal of Association For Children Education International*. 37(8) : 361.
- Eddy, Thomas Michael. (1998, June). "Teacher and Student perceptions of school Environments and Student Disciplines." *Dissertation Abstracts*. International. 58 (12) : 4505 – A.
- Edge, Alfred G. ; Coleman;& Dennis R. (1982). *The Guilde to case Analysis and Reporting*. Honolulu : System Logistics.
- English, H.B. ;& English A.C. (1958). *A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms*. New York : Longmont Green and Co.
- Funk and Wagnall. (1961). *New Standard Dictionary of the English Language*. New York : Funk and Wagnalls.
- Good, Carter V. (1959). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill.
- Jersild, Arther T. (1968). *Child Psychology*. 6th ed. New York : Prentice Hall.
- Kohlberg lowrence, N. Hoan and J.Langer. (1976, December). "Family Pattern of moral reading," *Child Development*. 47(7) : 1204 – 1205.
- Leslie, Awanna Veselle Lowe, (1998). "The Effects of an After – School Tutorial Program on the Reading and Mathematics Achievement, Failure Rate, and Discipline Referral Rate of Students in a Rural Middle school (Rural Education),"

Dissertation Abstracts international.

- Mischel, Walter ; Mische, Harriet N. (1976). *A Coqnitve Social – Learning Approach to Morality and Self – Requlation, in Thomas Lickona (ed). Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issues.* p.84 – 107. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- Saiman, R ; & Damon, W. (1975). “The Necessity (batinsufficiency) of Social Perspective Taking for Conceptions of Justice at Three Early Levels,” *Moral Development.* 51 : 73.
- Sheviakov, G.V. ; Fritz, R. (1955). *Discipline for Todays Children and Youth.* Washinton D.C. : National Education Association.
- Smith, Henry C. (1961). *Personality Adjustment.* New York : Mc Graw – Hill .
- Thoresen, Carl. E. ; Mahoney, Michael J. (1974). *Behavioral Self – Control.* New York : Half, Rinehart and Winston.
- Tucker, Gina Marie. (1998). “Discipline : Bermuda High school Student, Teacher, Parent, and Administrator perceptions of the causes of Misbehavior,”. *Dissertation Abstracts International*
- Vincent, Elizabeth Lee. (1961). *Human Psychological Development.* New York : The Konald .
- Weisfeld, David. (1974, October). “Cognitive Styles of Child Discipline,” *Dissertation Abstracts International.* 35(4) : 1930-B.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา
- แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง
- ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความมีวินัยในตนเอง
- คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- คะแนนความมีวินัยในตนเอง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดย (X) ลงในช่อง ก ข ค ง และ จ ในกระดาษคำตอบที่ทางโรงเรียนแจกให้เท่านั้น
3. คำถามในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบเกินหนึ่งคำตอบ หรือไม่ตอบเลยถือว่าไม่ได้คะแนนในข้อนั้น
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำสัญลักษณ์ใดๆลงบนแบบทดสอบ
5. ถ้าแบบทดสอบข้อใดยาก ควรข้ามไปทำข้อที่ง่าย ๆ ก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงย้อนกลับมาทำใหม่
6. การเดาไม่ช่วยให้นักเรียนทำคะแนนได้ดีขึ้น สงสัยให้ยกมือถามครูผู้คุมสอบ
7. เมื่อสอบเสร็จแล้วให้ส่งกระดาษคำตอบพร้อมกับแบบทดสอบที่ครูผู้คุมสอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

1. ไตรลักษณ์ เรียกอีกชื่ออะไร
 - ก. ไตรรัตน์
 - ข. ไตรสิกขา
 - ค. ปกติลักษณะ
 - ง. ไตรสรณคมน์
 - จ. สามัญลักษณะ

2. ใครกำลังปฏิบัติตนเป็นกฎของไตรลักษณ์
 - ก. กิ่งทำศัลยกรรมหน้าเพื่อให้ดูเป็นสาวอยู่ตลอดเวลา
 - ข. เกตุกินอาหารเสริมเพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตและแข็งแรง
 - ค. เก่งออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการเจ็บป่วย
 - ง. เก้าทำความสะอาดเล็บมือเล็บเท้าเสมอเพื่อป้องกันเชื้อโรค
 - จ. ก้อยตัดผมเดือนละครั้งเพื่อไม่ให้ผิวกวระเบียบของโรงเรียน

3. สุภาษิตไทยข้อใดที่มีความหมายคล้ายคลึงหลักไตรลักษณ์
 - ก. นายว่า ชี้อ้าพลอย
 - ข. เห็นช้างขี้ ชี้ตามช้าง
 - ค. ไม่เห็นโลงศพ ไม่หลั่งน้ำตา
 - ง. สวมหัวขโมยครู่ แล้วถอดวาง
 - จ. ไก่ถามเพราะชน คนถามเพราะแต่ง

4. วิธีคิดตามหลักไตรลักษณ์ข้อใดถูกต้อง
 - ก. อย่าเห็นแก่ตัว
 - ข. เดียวก็เข้าแล้ว
 - ค. ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ
 - ง. สูงต่ำอยู่ที่ทำตัว
 - จ. ไม่มีอะไรเป็นของเรา

5. ทำไมจึงต้องส่งเสริมให้คนในสังคมรู้จักหลักไตรลักษณ์

- ก. เพื่อส่งเสริมการคิด
- ข. เพื่อเข้าใจโลกและชีวิต
- ค. เพื่อความสงบสุขในสังคม
- ง. เพื่อความสามัคคีของคนในสังคม
- จ. เพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งรอบข้าง

6. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของไตรลักษณ์

- ก. ทำให้ไม่ประมาทในชีวิต
- ข. ทำให้ไม่ยึดติดจนเกินไป
- ค. ขาดความละเอียดเกรงกลัว
- ง. ทำให้ไม่เกิดการจนเกินเหตุ
- จ. ทำให้เข้าใจสภาพตามความเป็นจริง

7. สิ่งใดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนตาบอดอยู่ในอำนาจบังคับของคนเรา

- ก. เพราะมีความทุกข์
- ข. เพราะคนมีความอยาก
- ค. เพราะความหลงไม่รู้จริง
- ง. เพราะไม่รู้จักประมาณตน
- จ. เพราะร่างกายประกอบมาจากธาตุ 4

8. ข้อใดขัดกับหลักของไตรลักษณ์

- ก. ความไม่แน่นอน
- ข. การเปลี่ยนแปลง
- ค. ความเท่าเทียมกัน
- ง. การเหนี่ยวรั้งในสังขาร
- จ. การไม่ยึดถือเป็นเจ้าของ

9. การกระทำทางใจคือข้อใด

- ก. วจีกรรม
- ข. กายกรรม
- ค. มโนกรรม
- ง. กุศลกรรม
- จ. อกุศลกรรม

10. เห็นรถจักรยานจอดอยู่หน้าบ้านหลังหนึ่ง รู้สึกชอบ จึงไปขโมยมา แต่ก็ถูกตำรวจจับได้ จากเหตุการณ์นี้มีกรรมอะไรบ้าง

- ก. กายกรรมอย่างเดียว
- ข. มโนกรรมอย่างเดียว
- ค. กายกรรม และ วจีกรรม
- ง. มโนกรรม และ วจีกรรม
- จ. กายกรรม และ มโนกรรม

11. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับชนกกรรม

- ก. เกิดมาจน
- ข. เกิดมาสวย
- ค. เกิดมารวย
- ง. เกิดมาสติปัญญาดี
- จ. เกิดมาฝึกเล่นกีฬาเก่ง

12. สุภาจิตินที่ว่า “ล้างแค้นสิบปีก็ยังไม่สาย” ตรงข้ามกับกรรมใด

- ก. อโหสิกรรม
- ข. ชนกกรรม
- ค. ครูกกรรม
- ง. พหุลกรรม
- จ. อาสันนกรรม

13. สิ่งใดเป็นหลักสำคัญของอโหสิกรรม

- ก. ความโลภ
- ข. ความโกรธ
- ค. ความไม่มีเวร
- ง. ความพยาบาท
- จ. ความหลงไม่รู้จริง

14. การสอนให้คนไม่ทำอนันตริยกรรมต่อบิดามารดา มุ่งเรื่องใดเป็นสำคัญ

- ก. ความยุติธรรม
- ข. ความไม่ประมาท
- ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ง. ความกตัญญูทุกเวที
- จ. ความมีสติสัมปชัญญะ

15. ข้อใดไม่ใช่สัมมาวาจา

- ก. เว้นพูดเท็จ
- ข. เว้นพูดส่อเสียด
- ค. เว้นพูดเพ้อเจ้อ
- ง. เว้นพูดคำหยาบ
- จ. เว้นพูดอ่อนหวาน

16. คนเสพตาย คนขายติดคุก ข้อความนี้จะกระตุ้นให้คนขายมีมรรคข้อใด

- ก. สัมมาอาชีวะ
- ข. สัมมาวายามะ
- ค. สัมมากัมมันตะ
- ง. สัมมาสังกัปปะ
- จ. สัมมาสมาธิ

17. เห็นกงจักรเป็นดอกบัว มีความหมายตรงข้ามกับมรรคข้อใด

- ก. สัมมาสติ
- ข. สัมมาทิฏฐิ
- ค. สัมมาวาจา
- ง. สัมมาสมาธิ
- จ. สัมมาสังกัปปะ

18. การพิจารณาร่างกายตามหลักไตรลักษณ์นั้นจัดเข้าในมรรคข้อใด

- ก. สัมมาสติ
- ข. สัมมาวาจา
- ค. สัมมาอาชีวะ
- ง. สัมมาสังกัปปะ
- จ. สัมมากัมมันตะ

19. “ทำได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” ถ้ามีคนกล่าวเช่นนี้ แสดงว่าบุคคลนั้นขาดมรรคข้อใด

- ก. สัมมาสติ
- ข. สัมมาวาจา
- ค. สัมมาทิฏฐิ
- ง. สัมมาสมาธิ
- จ. สัมมาอาชีวะ

20. ลักษณะของใครที่แสดงถึงการมีสัมมาสมาธิ

- ก. อดีตักดีสะกดจิตเพื่อนได้
- ข. ปกรณ์มีสุขภาพจิตดีเสมอ
- ค. มารุตทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ง. สุวิทยมีความรอบรู้ของอะไรที่ละจุดไป
- จ. ศิวกมีความกระฉับกระเฉงว่องไวไม่เชื่องช้า

21. ศีลข้อใดไม่เกี่ยวกับสัมมากัมมันตะ กระทำชอบ

- ก. ข้อ 4
- ข. ข้อ 1
- ค. ข้อ 5
- ง. ข้อ 2
- จ. ข้อ 3

22. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับหลักทางสายกลาง

- ก. ขาวระลึกถึงคนรักที่จากไปอย่างสม่ำเสมอ
- ข. ฟ้าซื้อของตามกำลังทรัพย์ของตนมาบริโภค
- ค. เหลืองออกจากบ้านไปทำงานก่อนเวลางานเสมอ
- ง. เขียวลดการสูบบุหรี่จากวันละ 2 ซอง เหลือ 1 ซอง
- จ. แดงพยายามทำงานลดลงจากที่เคยทำเป็นประจำๆ

23. ในมรรคทั้ง 8 ข้อใดสำคัญที่สุด

- ก. สัมมาสติ
- ข. สัมมาทิฐิ
- ค. สัมมาสมาธิ
- ง. สัมมาวายามะ
- จ. สัมมาสังกัปปะ

24. ปัญหาสังคมที่เกิดการลักขโมยไปทุกที่ เอาทุกอย่างที่ขายได้ เกิดจากสังคมขาดอะไรมากที่สุด

- ก. สัมมาสติ
- ข. สัมมาอาชีวะ
- ค. สัมมาวายามะ
- ง. สัมมากัมมันตะ
- จ. สัมมาสังกัปปะ

25. ข้อใดให้ความหมายของสัปปริสธรรม ได้ถูกต้อง

- ก. ธรรมสำหรับสุภาพบุรุษ
- ข. ธรรมนำไปสู่สัมปรายภพ
- ค. ธรรมที่เป็นทางให้หลุดพ้น
- ง. ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติของคนดี
- จ. ธรรมสำหรับทำคนให้เป็นบุรุษ

26. ข้อใดไม่จัดเป็นกาลัญญута ตามสัปปริสธรรม

- ก. ทำทันเวลา
- ข. ทำตรงเวลา
- ค. ทำถูกเวลา
- ง. ทำล่วงเวลา
- จ. ทำตามเวลา

27. คนที่ประหยัดและอดออม ชื่อว่าปฏิบัติตามธรรมข้อใด

- ก. มัณตัญญута
- ข. รัम्मัญญута
- ค. อัตตัญญута
- ง. อุตถัญญута
- จ. กาลัญญута

28. วัยรุ่นปัจจุบันมักซิงสุกก่อนห้าม แสดงว่าขาดสัปปริสธรรมข้อใด

- ก. มัตตัญญута
- ข. กาลัญญута
- ค. อุตถัญญута
- ง. ปริสญญута
- จ. รัम्मัญญута

29. พฤติกรรมของคนในข้อใดขัดกับหลักมัตตัญญูตา

- ก. ปิดทองหลังพระ
- ข. ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม
- ค. อุดตาหีบขี้ตายนอน
- ง. มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ
- จ. ตำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ

30. เมื่อสมชายไปร่วมงานแต่งงานเพื่อน ทุกคนต่างหันมามองเขาเป็นตาเดียวกัน เพราะเขา แต่งชุดดำมาร่วมงาน แสดงว่าสมชายไม่มีสัปปุริสธรรมใด

- ก. อิตตัญญูตา
- ข. ปุริสัญญูตา
- ค. อิตกัญญูตา
- ง. กาลัญญูตา
- จ. ปุคคัลัญญูตา

31. ข้อใดตรงกับปรัสัญญูตา

- ก. มาทางไหน ไปทางนั้น
- ข. อยู่บ้านท่าน อย่างนี้ดูตาย
- ค. อยู่ให้เขารัก จากให้เขาคิดถึง
- ง. เข้าตามตรอก ออกตามประตู
- จ. เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

32. สิ่งใดเป็นหลักสำคัญของการรู้จักตน

- ก. ตามใจตน
- ข. ตามกำลังตน
- ค. ตามกิเลสตน
- ง. ตามสบายตน
- จ. ตามความอยากตน

33. การที่คนเราไม่รู้จักับบุคคล จะเกิดผลเสียอะไรมากที่สุด ถ้าบุคคลนั้นเป็นคนไม่ดี

- ก. เราอาจตกต่ำไปด้วย
- ข. เราอาจลำบากไปด้วย
- ค. เราอาจเป็นคนชั่วไปด้วย
- ง. เราอาจเดือดร้อนไปด้วย
- จ. เราอาจถูกมองไม่ดีไปด้วย

34. ปัญหาเกิดจากการลงมือปฏิบัติคือข้อใด

- ก. ปุริสปัญญา
- ข. สุตมยปัญญา
- ค. สหชาติปัญญา
- ง. จินตามยปัญญา
- จ. ภาวนามยปัญญา

35. ถ้านักเรียนอยู่ใกล้กับนักพูด ปัญหาด้านใดของนักเรียนจะเกิดมากที่สุด)

- ก. ศีลมยปัญญา
- ข. สุตมยปัญญา
- ค. สหชาติปัญญา
- ง. จินตามยปัญญา
- จ. ภาวนามยปัญญา

36. อุษาไปอ่านหนังสือและหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด การกระทำของอุษาทำให้เกิด

ปัญญาในข้อใด

- ก. สุตมยปัญญา
- ข. ศีลมยปัญญา
- ค. สหชาติปัญญา
- ง. จินตามยปัญญา
- จ. ภาวนามยปัญญา

37. สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ สิบมือคลำไม่เท่าลงมือทำเอง ข้อความนี้สอดคล้องกับปัญญาประเภท

ใด

- ก. สุตมยปัญญา
- ข. ศีลมยปัญญา
- ค. สหชาติปัญญา
- ง. จินตามยปัญญา
- จ. ภาวนามยปัญญา

38. คำพูดใดมีส่วนทำให้เกิดจินตามยปัญญา

- ก. เธอทำการบ้านที่ครูสั่งหรือยัง
- ข. ไปดูรายการทีวีรายการนี้มีสาระดี
- ค. คิดให้ดีๆ แล้วนำคำตอบมาบอกครู
- ง. เธอดูหนังเรื่องนี้หรือยัง มีคติสอนใจดี
- จ. นายอ่านหนังสือเล่มนี้หรือยัง มีสาระดี

39. การกระทำในข้อใดจัดเป็นภาวนามยปัญญา

- ก. นิดหม่นออกกำลังกาย
- ข. น้อยตั้งใจฟังครูสอนตลอด
- ค. กุ้งขยับวิ่งออกกำลังกายทุกเช้า
- ง. ก้อยคิดตามเสมอเมื่อฟังพระเทศน์
- จ. กรตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย

40. โดยสรุปหลักสำคัญที่สุดของการพัฒนาปัญญาคือข้อใด

- ก. ฟังนำไปคิดและลงมือปฏิบัติ
- ข. ตั้งใจฟังและค่อยปฏิบัติตาม
- ค. ดูต้นแบบที่ดีและนำมาปฏิบัติ
- ง. ตั้งใจฟังและนำมาคิดพิจารณา
- จ. คิดตามและนำมาเป็นหลักปฏิบัติ

รหัสโรงเรียน

□ □

ลำดับที่

□ □ □ □ □ □

แบบวัดความมีวินัย

คำชี้แจง : ให้นักเรียนระบาย ● ลงในข้อความที่ตรงตามความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ

① ชาย

② หญิง

2. ระดับชั้น

① ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น)

② ช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

3. ผลการเรียน

① คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

② คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ถึง 2.99

③ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ถึง 4.00

4. อาชีพของผู้ปกครอง

① เกษตรกร

② ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

② รับจ้าง

④ ธุรกิจส่วนตัว

⑤ อื่นๆ โปรดระบุ

.....

ตัวอย่างแบบวัดความมีวินัยในตนเอง

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1	<u>ความเชื่อมั่นในตนเอง</u> ข้าพเจ้าจะสามารถทำงานต่างๆ ได้สำเร็จด้วยการขอความช่วยเหลือจากคนที่ใกล้ชิด					
2	ข้าพเจ้ากล้าที่จะเป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุคคลอื่น					
3	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นที่คิดว่าถูกต้องในโอกาสต่างๆ					

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1	<u>ความรับผิดชอบ</u> ข้าพเจ้ามาโรงเรียนสายเป็นบางครั้งถ้ามีความจำเป็น					
2	ข้าพเจ้ามาโรงเรียนทุกวัน และจะไม่ยอมขาดเรียนถ้าไม่จำเป็นจริงๆ					
3	ข้าพเจ้ามาเข้าแถวตรงเวลา					

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1	<u>ลักษณะมุ่งอนาคต</u> ข้าพเจ้าจะมีการวางแผนการทำงาน ทุกครั้งก่อนที่จะทำงานใดๆ					
2	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายในความสำเร็จ ของงานทุกครั้ง					
3	ข้าพเจ้าวางแผนในการเรียนเป็น ลำดับขั้นตอนของช่วงชั้นเรียน					

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1	<u>ความสามารถควบคุมตนเอง</u> ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบได้อย่าง เคร่งครัด					
2	ข้าพเจ้าสามารถอดทนต่อความ ก้าวร้าวของเพื่อนได้					
3	ข้าพเจ้าจะมีคุณพ่อคุณแม่ที่คอย เอาใจใส่และตักเตือนให้สนใจต่อ การเรียนเป็นประจำ					

ข้อที่	พฤติกรรมความมีวินัย	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
81	<u>ความมีเหตุผล</u> ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้อง เท่านั้น					
82	ข้าพเจ้าสามารถดูแลสุขภาพและ อนามัยของตนเองให้แข็งแรง สมบูรณ์และดูดีอยู่เสมอ					
83	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของ คนอื่น					

ตาราง 5 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

คุณภาพเครื่องมือของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อ	คุณภาพของแบบทดสอบ		
	ค่า IOC	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
1		0.590	0.460
2		0.710	0.420
3		0.790	0.300
4		0.630	0.480
5		0.720	0.430
6		0.230	0.350
7		0.380	0.510
8		0.400	0.360
9		0.260	0.390
10		0.550	0.490
11		0.380	0.280
12		0.460	0.250
13		0.210	0.320
14		0.550	0.250
15		0.260	0.460
16		0.760	0.440
17		0.710	0.490
18		0.230	0.250

ข้อ	คุณภาพของแบบทดสอบ		
	ค่า IOC	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
19		0.320	0.530
20		0.440	0.600
21		0.560	0.470
22		0.630	0.560
23		0.740	0.440
24		0.220	0.220
25		0.630	0.480
26		0.230	0.500
27		0.520	0.520
28		0.660	0.520
29		0.650	0.420
30		0.650	0.510
31		0.220	0.220
32		0.380	0.280
33		0.230	0.500
34		0.240	0.390
35		0.470	0.490
36		0.470	0.260
37		0.460	0.250
38		0.420	0.270
39		0.430	0.600
40		0.710	0.390
ค่าความเชื่อมั่น 0.873			

ตาราง 6 คุณภาพเครื่องมือ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความมีวินัยในตนเอง
 ตารางคุณภาพเครื่องมือของแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.435	26	0.249
2	0.578	27	0.401
3	0.520	28	0.264
4	0.492	29	0.361
5	0.379	30	0.549
6	0.507	31	0.175
7	0.435	32	0.550
8	0.500	33	0.599
9	0.277	34	0.535
10	0.647	35	0.414
11	0.409	36	0.458
12	0.359	37	0.395
13	0.259	38	0.459
14	0.448	39	0.633
15	0.594	40	0.590
16	0.588	41	0.357
17	0.267	42	0.438
18	0.316	43	0.463
19	0.203	44	0.460
20	0.326	45	0.737
21	0.364	46	0.290
22	0.605	47	0.401
23	0.244	48	0.181
24	0.327	49	0.309
25	0.345	50	0.601

ตารางคุณภาพเครื่องมือของแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
51	0.461	76	0.346
52	0.323	77	0.223
53	0.197	78	0.549
54	0.433	79	0.510
55	0.505	80	0.382
56	0.390	81	0.220
57	0.353	82	0.449
58	0.696	83	0.321
59	0.293	84	0.526
60	0.376	85	0.628
61	0.395	86	0.448
62	0.460	87	0.471
63	0.550	88	0.597
64	0.486	89	0.249
65	0.560	90	0.419
66	0.203	91	0.255
67	0.381	92	0.606
68	0.445	93	0.342
69	0.200	94	0.286
70	0.293	95	0.266
71	0.308	96	0.287
72	0.224	97	0.271
73	0.305	98	0.394
74	0.284	99	0.245
75	0.183	100	0.182
ค่าความเชื่อมั่น .952			

ตาราง 7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) หลังเรียน (Posttest)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน								
Item	Key	Number Correct	Item Diff.	Disc. Index	# Correct in High Grp	# Correct in Low Grp	Point Biser.	Adj. Pt Bis
Item 01	(5)	57	0.59	0.38	21 (0.72)	11 (0.34)	0.46	0.41
Item 02	(3)	68	0.71	0.33	24 (0.83)	16 (0.50)	0.42	0.36
Item 03	(2)	76	0.79	0.23	23 (0.79)	18 (0.56)	0.30	0.25
Item 04	(2)	60	0.63	0.42	23 (0.79)	12 (0.38)	0.48	0.42
Item 05	(1)	69	0.72	0.36	25 (0.86)	16 (0.50)	0.43	0.38
Item 06	(5)	22	0.23	0.35	11 (0.38)	1 (0.03)	0.35	0.30
Item 07	(2)	36	0.38	0.70	23 (0.79)	3 (0.09)	0.51	0.46
Item 08	(4)	38	0.40	0.44	19 (0.66)	7 (0.22)	0.36	0.30
Item 09	(1)	25	0.26	0.36	14 (0.48)	4 (0.13)	0.39	0.34
Item 10	(2)	53	0.55	0.51	21 (0.72)	7 (0.22)	0.49	0.44
Item 11	(5)	36	0.38	0.40	16 (0.55)	5 (0.16)	0.28	0.22
Item 12	(2) #	44	0.46	0.31	19 (0.66)	11 (0.34)	0.25	0.19
Item 13	(4)	20	0.21	0.36	14 (0.48)	4 (0.13)	0.32	0.27
Item 14	(2) #	53	0.55	0.33	26 (0.90)	18 (0.56)	0.25	0.19
Item 15	(1)	25	0.26	0.42	15 (0.52)	3 (0.09)	0.46	0.42
Item 16	(3)	73	0.76	0.33	26 (0.90)	18 (0.56)	0.44	0.40
Item 17	(4)	68	0.71	0.49	27 (0.93)	14 (0.44)	0.49	0.45
Item 18	(2)	22	0.23	0.29	11 (0.38)	3 (0.09)	0.25	0.20
Item 19	(4)	31	0.32	0.70	22 (0.76)	2 (0.06)	0.53	0.48
Item 20	(1)	42	0.44	0.67	23 (0.79)	4 (0.13)	0.60	0.55
Item 21	(5)	54	0.56	0.58	24 (0.83)	8 (0.25)	0.47	0.42
Item 22	(1)	60	0.63	0.71	27 (0.93)	7 (0.22)	0.56	0.52
Item 23	(2)	71	0.74	0.36	25 (0.86)	16 (0.50)	0.44	0.39
Item 24	(4) #	21	0.22	0.29	12 (0.41)	4 (0.13)	0.22	0.17
Item 25	(2)	60	0.63	0.42	23 (0.79)	12 (0.38)	0.48	0.42
Item 26	(5)	22	0.23	0.45	15 (0.52)	2 (0.06)	0.50	0.46
Item 27	(4)	50	0.52	0.55	24 (0.83)	9 (0.28)	0.52	0.48
Item 28	(2)	63	0.66	0.66	29 (1.00)	11 (0.34)	0.52	0.47
Item 29	(5)	62	0.65	0.42	23 (0.79)	12 (0.38)	0.42	0.37
Item 30	(3)	62	0.65	0.63	29 (1.00)	12 (0.38)	0.51	0.46
Item 31	(5) #	21	0.22	0.29	12 (0.41)	4 (0.13)	0.22	0.17
Item 32	(4)	36	0.38	0.30	14 (0.48)	6 (0.19)	0.28	0.22
Item 33	(2)	22	0.23	0.45	15 (0.52)	2 (0.06)	0.50	0.46
Item 34	(5)	23	0.24	0.38	12 (0.41)	1 (0.03)	0.39	0.34
Item 35	(5)	45	0.47	0.51	22 (0.76)	8 (0.25)	0.49	0.43
Item 36	(1) #	45	0.47	0.40	18 (0.62)	7 (0.22)	0.26	0.20
Item 37	(3) #	44	0.46	0.31	19 (0.66)	11 (0.34)	0.25	0.19
Item 38	(2)	40	0.42	0.40	17 (0.59)	6 (0.19)	0.27	0.21
Item 39	(4)	41	0.43	0.67	23 (0.79)	4 (0.13)	0.60	0.55
Item 40	(5)	68	0.71	0.36	24 (0.83)	15 (0.47)	0.39	0.34

marks potential problems (p<0.2 or p>0.9, D<0.2, pbis<0.2, adjpbis<0.2)
These results have been sorted by item number

Number of Items Excluded = 0
 Number of Items Analyzed = 40
 Mean Item Difficulty = 0.476
 Mean Item Discrimination = 0.437
 Mean Point Biserial = 0.409
 Mean Adj. Point Biserial = 0.357
 KR20 (Alpha) = 0.873
 KR21 = 0.850
 SEM (from KR20) = 2.717
 # Potential Problem Items = 6
 High Grp Min Score (n=29) = 24.000
 Low Grp Max Score (n=32) = 15.000

ตาราง 8 คะแนนแบบวัดความมีวินัยในตนเอง ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)หลังเรียน(Posttest)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.952	100

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	358.6333	752.723	.435	.951
a2	358.4333	743.289	.578	.951
a3	358.1333	747.844	.520	.951
a4	358.1667	750.213	.492	.951
a5	358.3000	754.355	.379	.951
a6	358.2333	749.564	.507	.951
a7	358.0667	755.582	.435	.951
a8	357.5000	748.534	.500	.951
a9	357.0333	761.620	.277	.952
a10	358.5333	754.326	.647	.951
a11	357.5000	751.017	.409	.951
a12	358.3333	753.195	.359	.951
a13	358.0333	758.447	.259	.952
a14	358.7000	748.493	.448	.951
a15	357.7333	744.340	.594	.951
a16	357.7000	745.390	.588	.951
a17	357.5000	760.259	.267	.952
a18	357.4667	757.430	.316	.951
a19	359.0000	761.379	.203	.952
a20	359.2000	758.372	.326	.951
a21	359.1333	755.016	.364	.951
a22	357.7667	743.151	.605	.951
a23	359.2333	760.944	.244	.952
a24	359.0000	757.034	.327	.951
a25	358.0333	750.792	.345	.952
a26	358.9333	757.926	.249	.952
a27	359.2667	757.513	.401	.951
a28	358.1000	757.266	.264	.952
a29	357.7000	754.217	.361	.951
a30	357.6333	750.309	.549	.951
a31	358.8333	762.144	.175	.952
a32	358.3667	744.033	.550	.951
a33	357.9000	745.610	.599	.951

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a34	357.7000	750.562	.535	.951
a35	358.0333	752.516	.414	.951
a36	358.6667	753.954	.458	.951
a37	357.3000	757.734	.395	.951
a38	357.1667	748.902	.459	.951
a39	357.8667	737.223	.633	.950
a40	357.8667	740.602	.590	.951
a41	358.3333	748.368	.357	.952
a42	358.7000	755.252	.438	.951
a43	357.3333	756.023	.463	.951
a44	357.1000	753.059	.460	.951
a45	357.2667	743.306	.737	.950
a46	358.2667	755.237	.290	.952
a47	358.7667	756.392	.401	.951
a48	357.3000	763.666	.181	.952
a49	357.0333	759.551	.309	.951
a50	357.2000	749.821	.601	.951
a51	357.8667	747.637	.461	.951
a52	357.8667	758.464	.323	.951
a53	357.6333	761.344	.197	.952
a54	357.6000	753.628	.433	.951
a55	358.8333	755.385	.505	.951
a56	357.4333	754.599	.390	.951
a57	357.1000	759.197	.353	.951
a58	358.4000	750.455	.696	.951
a59	358.6333	758.792	.293	.952
a60	358.8333	758.764	.376	.951
a61	357.9333	748.133	.395	.951
a62	358.8667	757.775	.460	.951
a63	358.3667	744.033	.550	.951
a64	358.8333	749.523	.486	.951
a65	358.2667	736.202	.560	.951
a66	357.4000	763.352	.203	.952
a67	358.8667	758.051	.381	.951
a68	358.9333	758.823	.445	.951
a69	358.3333	760.437	.200	.952
a70	358.7667	760.806	.293	.951
a71	358.1333	759.085	.308	.951
a72	358.1667	757.661	.224	.952
a73	357.7333	759.857	.305	.951
a74	357.9000	757.541	.284	.952
a75	357.6000	763.559	.183	.952
a76	357.9667	754.585	.346	.951
a77	358.1000	758.990	.223	.952
a78	358.2333	740.047	.549	.951
a79	358.2000	746.717	.510	.951
a80	357.8000	756.372	.382	.951

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a81	357.8333	762.006	.220	.952
a82	358.2333	751.702	.449	.951
a83	357.9333	755.857	.321	.951
a84	358.2333	744.737	.526	.951
a85	357.7667	751.840	.628	.951
a86	357.3000	756.286	.448	.951
a87	358.1333	751.085	.471	.951
a88	358.3000	746.355	.597	.951
a89	357.7333	760.547	.249	.952
a90	358.7667	757.426	.419	.951
a91	358.0333	760.240	.255	.952
a92	357.9000	751.059	.606	.951
a93	358.4667	757.637	.342	.951
a94	358.2000	758.648	.286	.952
a95	358.1667	758.557	.266	.952
a96	358.8667	760.671	.287	.952
a97	358.3000	758.355	.271	.952
a98	358.1000	752.921	.394	.951
a99	358.4667	760.740	.245	.952
a100	358.2667	761.651	.182	.952

ภาคผนวก ข

-แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณីตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2/2551
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต เรื่อง มรรค 8 เวลา 4 คาบ

สาระสำคัญ

มรรค เป็นหลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติอันพอดี ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป การเรียนรู้เรื่องมรรค 8 จึงเป็นประโยชน์ในการกระทำการต่างๆ ในชีวิตว่าการปฏิบัติแต่พอดี อย่าเกินหรืออย่าขาด

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของมรรค 8 ได้
2. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการนำมรรค 8 มาใช้ในสังคมได้
3. นักเรียนสามารถเสนอแนะวิธีการจัดการชีวิตประจำวันของตนตามมรรค 8 ได้

สาระการเรียนรู้

มรรค 8 หรือ มรรคมืองค์ 8 แปลว่า ทางอันประเสริฐ ข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมายแห่งความหลุดพ้น มี 8 ประการ คือ

1. สัมมาทิฐิ คือ เห็นชอบ	5. สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีพชอบ
2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ	6. สัมมาวายามะ คือ พยายามชอบ
3. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ	7. สัมมาสติ คือ ระลึกรู้ชอบ
4. สัมมาภังคะ คือ กระทำชอบ	8. สัมมาสมาธิ คือ ตั้งจิตมั่นชอบ

กระบวนการเรียนรู้

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องมรรค 8 โดยเสนอภาพข่าวหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับบุคคลในสังคม และสุ่มถามนักเรียนเกี่ยวกับบุคคลเหล่านั้น ว่าเหตุผลอะไรที่ทำให้เขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินชีวิต 2-3 คน

1.2 แฉ่งจุดประสงค์การเรียนรู้

1.3 ครูใช้คำถามให้เกิดแนวคิดในเรื่อง มรรค 8 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่อง ความพอดี ความพอเพียง พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างประกอบ

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง

2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน โดยการจับฉลากเลือกประธาน ผู้รายงาน อย่างละ 1 คน ประธานรับเอกสาร บัตรกำหนดงาน กรณีตัวอย่าง ใบความรู้ ใบงาน บัตรเฉลย

2.2 ครูแสดงภาพกรณีตัวอย่าง เรื่องการสอบของวิทยา

3. ขั้นวิเคราะห์

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมอง ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ประเด็นคำถามในใบงานที่ 1-2 จากการศึกษากรณีตัวอย่าง เอกสารใบความรู้ และจากหนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2 เลขานุการกลุ่มบันทึกผล แนวคิดการตอบคำถามของกลุ่มอย่างสมเหตุสมผลในใบงานที่ 1-2

4. ขั้นสรุป

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 5-6 นาที ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปการตอบคำถามในการแก้ปัญหาสู่การพัฒนาตนและสังคม

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. การทำใบงานที่ 1-2
3. สังเกตจากการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน
4. การสรุป Mind Mapping เรื่องมรรค 8 ของแต่ละกลุ่ม

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารใบความรู้ เรื่องมรรค 8
2. ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการกระทำต่างๆ ในสังคม
3. กรณีตัวอย่าง เรื่องการสอบของวิทยา
4. ภาพกรณีตัวอย่าง เรื่องการสอบของวิทยา
5. หนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บัตรกำหนดงาน การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง

1. ให้นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน เป็นกลุ่มประจำโดยการจับสลากหมายเลข 1-5 เมื่อเปลี่ยนบทเรียนใหม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกภายในกลุ่มทุกครั้ง โดยปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 เลือกประธานกลุ่ม ทำหน้าที่ผู้ประสานงาน กระตุ้นการทำงาน และนำการอภิปรายภายในกลุ่มสมาชิก
 - 1.2 เลือกเลขานุการ ทำหน้าที่สรุปและบันทึกข้อสรุปจากการอภิปรายภายในกลุ่ม
 - 1.3 เลือกผู้รายงาน ทำหน้าที่รายงานผลที่ได้ อันได้แก่ข้อสรุป การแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายภายในกลุ่ม
2. ให้สมาชิกทุกคนศึกษาข้อมูลจากเอกสารใบความรู้เรื่อง มรรค 8 และศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง การสอบของวิทยา
3. ประธานกลุ่มนำสมาชิกทุกคนร่วมกันศึกษาค้นคว้า แสดงความคิดเห็น ระดมสมอง สรุปสาระสำคัญ และตอบคำถาม โดยบันทึกกิจกรรมลงในใบงานที่ 1, 2
4. เลขานุการกลุ่มสรุปและบันทึกข้อแสดงความคิดเห็นของกลุ่มลงในใบงานที่ 3 (Mind Mapping) เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน
5. ผู้รายงานของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้รับจากการสรุปในการอภิปรายภายในกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 นาที นำเสนอหน้าชั้นเรียน
6. ประธานนักเรียนประเมินพฤติกรรมกลุ่มตนเองลงในแบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
7. เลขานุการกลุ่มรวบรวมผลงานส่ง คือใบงานที่ 1, 2, 3 ส่งอาจารย์เมื่อสิ้นสุดชั่วโมงเรียน

ใบความรู้ เรื่อง มรรค 8

มรรค 8

มรรค 8 หรือ มรรคมีองค์ 8 แปลว่า ทางอันประเสริฐ 8 เป็นแนวทางที่ยึดความพอดีหรือความสมดุล ข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หมายถึง ข้อปฏิบัติ 8 ประการ คือ

1. **สัมมาทิฐิ** คือ ความเห็นชอบ เช่น เห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เห็นว่าพ่อแม่มีพระคุณต่อเรา เห็นว่าร่างกายเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่มีตัวตน เป็นต้น
2. **สัมมาสังกัปปะ** คือ ความดำริชอบ ได้แก่ คิดไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น คิดที่จะหลุดพ้นจากกาม ไม่พยาบาทผู้อื่น และคิดที่จะไม่เบียดเบียนใคร
3. **สัมมาวาจา** คือ เจรจาชอบ ได้แก่ การเว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพื่อเจ้าใจใส่ร้าย
4. **สัมมากัมมันตะ** คือ การทำงานชอบ ได้แก่ การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเว้นจากการทำชั่วทางกาย 3 ประการ คือ การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และประพฤติดินในกาม
5. **สัมมาอาชีวะ** คือ การเลี้ยงชีพชอบ โดยการเว้นจากการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด เช่น การหลอกลวงเขา การปล้นเขา การค้ายาเสพติด เป็นต้น
6. **สัมมาวายามะ** คือ ความเพียรพยายามชอบ ได้แก่ ความเพียรในการที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง เช่น เพียรที่จะทำดี ละเว้นความชั่ว เป็นต้น
7. **สัมมาสติ** คือ ความระลึกชอบ หมายถึง การตั้งสติ กำหนดพิจารณาในสิ่งทั้งหลายตามสภาพความเป็นจริง
8. **สัมมาสมาธิ** คือ ความตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การตั้งจิตแน่วแน้อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยชอบ

องค์ประกอบทั้ง 8 ประการนี้ เป็นข้อปฏิบัติสายกลาง ที่ไม่เคร่งจนเกินไปและไม่หย่อนจนเกินไป เป็นข้อปฏิบัติที่สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติถึงความหมดทุกข์หรือหมดปัญหาได้อย่างแน่นอน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง การสอบของวิทยา

วิทยาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนชื่อดังแห่งหนึ่ง เขาเป็นคนเรียนเก่ง ได้คะแนนเฉลี่ย 3.8 ขึ้นไป เขาใฝ่ฝันที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย (entrance) ในสาขาที่ตนชอบให้ได้ จึงมุ่งมั่นพยายามอย่างหนัก คร่ำเคร่งตลอดเวลา ไม่พูดคุยเล่นกับเพื่อนเลย ไม่เล่นกีฬาทุกชนิด หรือพักผ่อน แม้ในเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันก็ใช้เวลาเพียง 5 นาที กลางคืนก็นอนดึก คืนหนึ่งเขานอนเพียง 2 ชั่วโมง

ใกล้วันสอบคัดเลือก วิทยายังเครียดหนัก มีความวิตกกังวลตลอดเวลา เขาเริ่มมีอาการปวดท้อง อารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย เมื่อถึงวันสอบ วิทยาตั้งใจมากในการทำข้อสอบ แต่อาการปวดท้องกำเริบขึ้นอย่างรุนแรง เขาไม่สามารถทำข้อสอบให้เสร็จได้ ต้องเข้าโรงพยาบาลด่วน แพทย์บอกว่าวิทยาเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบ เพราะความเครียดที่สะสมไว้เป็นเวลานาน

พ่อแม่ ครู และเพื่อนๆ ร่วมกันปลอบโยนและให้กำลังใจ วิทยาจึงค่อยสบายใจว่าไม่มีใครซ้ำเติมหรือผิดหวังในตัวเขาเลย

ปีต่อมา วิทยาปรับแผนการเตรียมตัวใหม่ กิน-นอนเป็นเวลา เตรียมตัวฝึกฝนอย่างเต็มที่ มีการพักผ่อน ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พูดคุยกับเพื่อนๆ เมื่อมีความเครียดก็ดูรายการโทรทัศน์ สลับกับการอ่านหนังสือ เมื่อถึงวันสอบคัดเลือก เขาทำข้อสอบได้ดี และเมื่อการประกาศผลมาถึง ปรากฏว่าเขาสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยในสาขาที่ตนต้องการได้เป็นผลสำเร็จ

ทั้งนี้ วิทยาประสบความสำเร็จได้ก็เพราะเขาทำอะไรอย่างพอดี พอประมาณนั่นเอง ไม่คร่ำเคร่งหรือทำอะไรแบบเกินกำลังอย่างที่เคยเป็นมา จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยอย่างที่หวังไว้

ใบงานที่ 1

เรื่อง มรรค 8

รายชื่อสมาชิกกลุ่มประกอบด้วย

ชั้น ม. 3/.....

กลุ่มที่

1. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	4. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
2. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	5. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
3. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	6. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
-

คำชี้แจง : ประธานกลุ่มนำสมาชิกทุกคนในกลุ่มศึกษาค้นคว้าและระดมสมอง แสดงความคิดเห็น
จากกรณีตัวอย่าง เรื่อง การสอบของวิทยา และตอบปัญหาต่อไปนี้

1. การกระทำของวิทยาเกิดมาจากสาเหตุอะไร และเกิดผลที่ตามมาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. เด็กนักเรียนในปัจจุบันที่กำลังจะสอบเข้า นักเรียนคิดว่ามีเหมือนวิทยาหรือไม่ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

.....

3. การศึกษาเรื่องการสอบของวิทยา ให้อะไรแก่นักเรียน และนักเรียนจะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง มรรค 8

รายชื่อสมาชิกกลุ่มประกอบด้วย

ชั้น ม. 3/.....

กลุ่มที่

1. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	4. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
2. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	5. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
3. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่	6. ชื่อ	นามสกุล	เลขที่
-

คำชี้แจง : ศึกษาใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในใบงานที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าหลักมรรค 8 ช่วยในการสร้างประโยชน์แก่สังคมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. นายเขียวสูบบุหรี่วันละ 2 ซอง แต่เมื่อได้ฟังพระเทศน์เรื่องมรรค 8 เกี่ยวกับทางสายกลาง เขากลับไปบ้านจึงลดการสูบบุหรี่เหลือเพียงครึ่งเดียว คือ 1 ซอง นักเรียนคิดว่านายเขียวปฏิบัติตามหลักมรรค 8 หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่ามรรค 8 กับความพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3
MIND MAPPING เรื่อง มรรค 8

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปแนวความคิดที่ได้จากการอภิปรายผลภายในกลุ่มลงเป็น
MIND MAPPING

การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง
แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกับกลุ่ม

แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม เรื่อง มรรค 8 กลุ่มที่		ทำงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ	ร่วมปรึกษาและวางแผนกับเพื่อนในกลุ่ม	เป็นผู้นำและผู้ตามที่เหมาะสม	เป็นผู้มีวินัยในการทำงาน	เป็นผู้ยอมรับและแก้ไขข้อบกพร่อง	ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม	สรุประดับ
ลำดับที่	ชื่อ - สกุล							
1								
2								
3								
4								
5								
6								

คำชี้แจง : ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน และเขียนเครื่องหมาย ✓
 ลงในช่องระดับคะแนน

1. ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง
2. ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
3. ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำ

ประธานนักเรียน ผู้ประเมิน
 ัน

วันที่ เดือน พ.ศ.

ภาคผนวก ค

- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาและตรวจสอบนิพนธ์
- รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาและตรวจสอบนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.ราชันย์ บุญธิมา	สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ศิริวรรณ ศรีพหล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุดใจ พงศ์กล้า	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผุสดี รอบรู้	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปทุมวัน
4. อาจารย์ นที ศิริมัย	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ รัชมาศ. (2540). พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- . (2544). สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. ภาควิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- กาญจนา มีพลัง. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กาญจนา หาสิตะพันธ์. (2517). “การควบคุมตนเอง (Self-discipline).” ชุมทางวิชาการรายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2534). การสอนและการฝึกอบรมทางการบริหารโดยวิธีการนิเทศศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จूरรัตน์ นันทยทวิกุล. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคบกข. (ม.ป.ป.) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวลี นาคทัต. (2524). อิทธิพลกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศีลธรรมและความมีวินัยแห่งตน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวาล แพรัตกุล. (2522). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ วัฒนาพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2550). “สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หน่วยที่ 13 นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. (2532). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร สตาภรณ์. (2540). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงแข ธงสงขลา. (2535). การเปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคม และการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทัศนิกา ระเป็ยบดี. (2529). ผลการใช้เทคนิค “แม่แบบ” โดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยวรรณาลัยกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา).
- ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพา ศิลปการพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ. (2527). “ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง.” ใน กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สภาอุภกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นภดล ภวนะวิเชียร. (2540). การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการพัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและ แรทส์. ปรินิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนทางสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บุญชู ชลัษเฐียร. (2539). การพัฒนาการวัดความสามารถด้านเหตุผลเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ (กศ.ด). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2521). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประนอม เดชชัย. (2521). แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาการ
มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2537, เมษายน-มิถุนายน). “การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม.” สาร
พัฒนาหลักสูตร. 13(117) : 3-6.
- พรรณทิพย์ พันทอง. (2534). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท และแบบไม่มี
บทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญชุกริก อำเภอบุญชุกริก
จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณี
ตัวอย่าง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี ปิลันธนานนท์. (2524). “การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน.” ครูปริทัศน์.
- ยุพดี เตชะอังกูร. (2525). การทดลองเขียนหนังสือกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา นภารัตน์. (2531). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเอง ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอน
ตามคู่มือ แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฤทัยวรรณ คงชาติ. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์เชิงอธิบายของ
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมกรณีตัวอย่าง. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.

- ล้วน สายยศ ; อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวิริยาสาส์น.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). *การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *รายงานวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร วัชรบุทก. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *รายงานวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วารี ธีระจิตร. (2534). *การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย ธรรมศิลป์. (2537). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่*. ปรินูญานิพนธ์ (กศ.ม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีวรรณ มากชู. (2525). *สังคมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก.
- ศุทธิพร นิมิตรกุล. (2521). *เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโรคติดต่อ โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สติภาพร คำสด. (2548). *การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมิต อาชวนิจกุล. (2533). *การพัฒนาตนเอง*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สมชาย เรืองสม. (2541). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สมบุญ ชาติพงศ์. (2523). *เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมพงษ์ จิตระดับ. (2527). “กรณีตัวอย่าง.” ใน เอกสาร กลวิธีการสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สภาอุทกสมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมศักดิ์ นาคนาม. (2545). การเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภัค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทาน คติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปรินญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2545, มกราคม-เมษายน). “แนวทางการวัดและการประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,” การวัดผลการศึกษา. 23 (69) : 1-12.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2536, พฤษภาคม - กรกฎาคม). “การใช้กรณีตัวอย่างในการสอนวิชาการศึกษา,” วิชาการอุดมศึกษา. 2(3) : 4-7.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2537). การเสริมสร้างวินัย : คู่มือแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 – 2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- โสภณ โสมดี. (2534, มีนาคม). “บทบาทของครูกับกระบวนการเรียนการสอน.” มิตรครู. 33:11.
- อรพรรณ พรสีมา. การคิด. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดย

- การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณิตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Ausubel, D.P. (1965). *Ego Development and Personality*. Grune & Stration.
- Baruch, Dorothy Walter. (1949). *New Ways in Discipline : You and your Child Today*. New York : McGraw-Hill.
- Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David McKay Company.
- Bryant, Brenda Kay. (1972, February). "Student – Teacher Relationships as Related to Internal External Locus of Control. *"Dissertation Abstracts International*. 32 (8) : 4854 – B.
- Crow, Lester D. ; Alice Crow. (1962). *Child Development and Adjustment*. 2nd ed. New York : The MacMillan.
- Doyle, Marion Wade. (1961, April). "Citizenship Begins in the Home." *The Journal of Association For Children Education International*. 37(8) : 361.
- Eddy, Thomas Michael. (1998, June). "Teacher and Student perceptions of school Environments and Student Disciplines." *Dissertation Abstracts*. International. 58 (12) : 4505 – A.
- Edge, Alfred G. ; Coleman;& Dennis R. (1982). *The Guilde to case Analysis and Reporting*. Honolulu : System Logistics.
- English, H.B. ;& English A.C. (1958). *A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms*. New York : Longmont Green and Co.
- Funk and Wagnall. (1961). *New Standard Dictionary of the English Language*. New York : Funk and Wagnalls.
- Good, Carter V. (1959). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill.
- Jersild, Arther T. (1968). *Child Psychology*. 6th ed. New York : Prentice Hall.
- Kohlberg lowrence, N. Hoan and J.Langer. (1976, December). "Family Pattern of moral reading," *Child Development*. 47(7) : 1204 – 1205.
- Leslie, Awanna Veselle Lowe, (1998). "The Effects of an After – School Tutorial Program on the Reading and Mathematics Achievement, Failure Rate, and Discipline Referral Rate of Students in a Rural Middle school (Rural Education),"

Dissertation Abstracts international.

- Mischel, Walter ; Mische, Harriet N. (1976). *A Cognitive Social – Learning Approach to Morality and Self – Regulation, in Thomas Lickona (ed). Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issues.* p.84 – 107. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- Saiman, R ; & Damon, W. (1975). “The Necessity (batinsufficiency) of Social Perspective Taking for Conceptions of Justice at Three Early Levels,” *Moral Development.* 51 : 73.
- Sheviakov, G.V. ; Fritz, R. (1955). *Discipline for Todays Children and Youth.* Washinton D.C. : National Education Association.
- Smith, Henry C. (1961). *Personality Adjustment.* New York : Mc Graw – Hill .
- Thoresen, Carl. E. ; Mahoney, Michael J. (1974). *Behavioral Self – Control.* New York : Half, Rinehart and Winston.
- Tucker, Gina Marie. (1998). “Discipline : Bermuda High school Student, Teacher, Parent, and Administrator perceptions of the causes of Misbehavior,”. *Dissertation Abstracts International*
- Vincent, Elizabeth Lee. (1961). *Human Psychological Development.* New York : The Konald .
- Weisfeld, David. (1974, October). “Cognitive Styles of Child Discipline,” *Dissertation Abstracts International.* 35(4) : 1930-B.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	พระราชพล โอพาศรี
วันเดือนปีเกิด	27 ธันวาคม 2525
สถานที่เกิด	กำแพงเพชร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	47 วัดพระยาทำวรวิหาร ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โทร (084) 75-452-13
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2548	พธ.บ คณะครุศาสตร์ (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ.2552	กศ.ม (การมัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ